

สถานภาพชุมชนและคนเชื้อไทยในพหุสังคมมาเลเซีย : กรณีศึกษารัฐเกดะห์ ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๕๐^๑

พรชัย นาคสีทอง และ อนันท์ พุฒิชิต^๒

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการนำเสนอผลจากรายงานวิจัยเรื่องคนไทยในรัฐเกดะห์ (ไทรบุรี) : ศึกษาการดำรงอยู่ในมิติประวัติศาสตร์ (พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๕๐) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทของคนไทย (หรือ ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย) ในรัฐเกดะห์ในฐานะที่เป็น "ชนกลุ่มน้อย" ในสังคมพหุวัฒนธรรมของมาเลเซีย ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพ บทบาทและการดำรงอยู่ของคนไทยในรัฐเกดะห์ ผันแปรไปตามบริบทความเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ อำนาจทางการเมืองที่เกิดขึ้นในรัฐเกดะห์และคาบสมุทรมลายู ปัจจุบันชนเชื้อสายไทยในรัฐเกดะห์มีฐานะเป็นพลเมืองและถูกหล่อหลอมเป็นส่วนหนึ่งของสังคมมาเลเซีย แม้คนไทยจะเป็น "ชนกลุ่มน้อย" ที่มีสถานะและบทบาทไม่เท่าเทียมกับภูมิบุตรมลายูและไม่ได้มีบทบาททางเศรษฐกิจเหมือนกลุ่มคนจีน แต่ในฐานะที่เป็นคนพื้นถิ่นที่อยู่อาศัยมายาวนาน สิทธิและสวัสดิการต่างๆ ที่รัฐบาลรัฐเกดะห์ดำเนินการจัดให้แก่คนไทยถือว่าเป็นรองแต่เพียงกลุ่มภูมิบุตรมลายูเท่านั้น ในด้านสังคมและวัฒนธรรมคนไทยสามารถแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์วัฒนธรรม

^๑ บทความชิ้นนี้ปรับปรุงจากรายงานวิจัยเรื่อง คนไทยในรัฐเกดะห์ (ไทรบุรี) : ศึกษาการดำรงอยู่ในมิติประวัติศาสตร์ (พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๕๐) โดยการสนับสนุนทุนวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายพิน ศุภพมงคลในฐานะที่ปรึกษาโครงการวิจัย "มาเลเซีย : นัยที่สำคัญต่อไทย" ที่ให้ข้อเสนอแนะและคำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งขอขอบพระคุณ ดร.เดชา ตั้งสีห์ คุนเประทิพย์ ดาวเรือง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงทอง ภวัครพันธุ์ ดร.ปริตตา เฉลิมเผ่า กอนันทกุล และศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ จันทรวงศ์ ที่ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเสนอรายงานความก้าวหน้าการวิจัย ตลอดจนขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุสิทธิ์ วิภูณะ ดร.รัตนมา โตสกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์จันทน์ แรกพินิจ ที่กรุณาให้ "คำวิจารณ์" และ "ความคิดเห็นเพิ่มเติม"

^๒ อาจารย์ สาขาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณวิทยาเขตสงขลา

ในรูปของประเพณี ความเชื่อของตนภายใต้บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ คนไทยในรัฐเคดาห์
แม้จะเป็น "ชนกลุ่มน้อย" ในสังคมพหุวัฒนธรรมของมาเลเซียแต่ก็สามารถดำรงรักษาอัตลักษณ์
ของตนไว้ได้อย่างเด่นชัด

คำสำคัญ : คนไทยในรัฐเคดาห์, ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย

Abstract

This article is to present the research findings of "Thai People in Kedah : A study of Thai's existence in history (1909-2007)". The purpose of the research aims to construct the knowledge and understanding on the role and status of Thai people in Kedah during 1909-2007. When Kedah became a British colonial until the establishment of the independent Federation of Malaya

The studies found that role and status of the Thais very depended on historical changes and Political context in Kedah and Malay Peninsular. Nowadays, Thais in Kedah became Malaysian citizens. As a minority group, Thais in Kedah are inequivalent to the Malays. As well as in economic sector Thai people take no leading part in contrary to the Chinese. However, as the local resident who lived in Kedah for a long time Thais in kedah are recognised as Bumiputeras. Rights and welfare available for Thais is regarded as inferior to only local Malays. Thai can express its social and cultural identity. Therefore, Thai people in Kedah as a minority group, apparently maintains its identity amidst plural society of Malaysia.

Keywords : Thai people in Kedah, Malaysian Siamese

บทนำ

การศึกษาเรื่องชาติพันธุ์ในมาเลเซียเป็นประเด็นทางวิชาการที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางจากนักวิชาการหลายสาขา เนื่องจากมาเลเซียเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีผู้คนหลากหลายเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม และแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ต่างก็พยายามรักษาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมของตนเอาไว้

ในบรรดาชนเชื้อชาติต่างๆ กลุ่มชนที่เรียกว่า "Orang Siam" อันหมายถึง "คนสยาม" หรือ "คนไทย" ซึ่งพูดภาษาไทย และนับถือพุทธศาสนา เป็นชนกลุ่มน้อยเชื้อชาติหนึ่งซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณรัฐทางตอนเหนือของประเทศไทยมาโดยตลอด อันประกอบด้วย รัฐปะลิส รัฐเกดะห์ หรือไทรบุรี¹ รัฐปะเร รัฐกลันตัน และรัฐตรังกานู มายาวนานหลายร้อยปี เนื่องจากดินแดนส่วนนี้เคยเป็นพื้นที่ในเขตอิทธิพลของรัฐไทยนับตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ส่งผลให้มีกรอพยพโยกย้ายของคนไทยเข้ามาตั้งถิ่นฐานในแถบรัฐมาลายูทางตอนเหนือ "คน" ในรัฐมาลายูทางตอนเหนือกลุ่มนี้กับ "คน" ในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ตอนล่างจึงเป็นกลุ่มเชื้อเครือญาติ หรือกลุ่มคนที่มีปฏิสัมพันธ์ มีความผูกพันทางประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ วิถีชีวิต และวัฒนธรรม จนกระทั่งในยุคที่พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ดำเนินเข้าสู่สมัยแห่งการสร้างรัฐชาติ จักรวรรดินิยมตะวันตกขยายอำนาจเข้าสู่ภูมิภาค ชีดเส้นพรมแดน ผู้คนหรือกลุ่มเชื้อเครือญาติในดินแดนแห่งนี้จึงถูกแบ่งแยกและถูกหล่อหลอมภายใต้กระบวนการสร้างรัฐชาติสมัยใหม่ กลายเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองในรัฐเอกราชของอังกฤษหรือพลเมืองมาเลเซียในท้ายที่สุด

จากการศึกษาพบว่า ที่ผ่านมามีผลงานการค้นคว้าของนักวิชาการไทยที่เกี่ยวกับรัฐทางตอนเหนือของประเทศไทยมาโดยตลอด แต่ผลงานส่วนใหญ่มุ่งความสนใจศึกษาเรื่อง "การสูญเสียดินแดน" ของรัฐไทยเป็นหลัก ขณะที่ประเด็นด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนสถานะบทบาทของคนไทยในฐานะที่เป็นพลเมืองของประเทศมาเลเซีย ก็เป็นชน

¹ นอกจากชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยแล้ว ในรัฐกะลันตันและรัฐกลันตันยังมีกลุ่มชาวมลายูเชื้อสายไทยด้วย ซึ่งใช้ชื่อภาษาไทยถิ่น คือ กลุ่มที่เรียกว่า "ซัมซัม" (Sam-Sam) ซึ่งซัมซัมในภาษาจีนหมายถึง คนในเขต ดั้งเดิมหรืออยู่ ในเขตแดนอิสลาม จากสถิติประชากรใน พ.ศ. ๒๕๓๕ (พ.ศ. ๑๙๙๒) รัฐทางเหนือมีชาวมลายู ๓๖๘,๐๐๐ คน คิดเป็น ๖๖.๖% ของประชากร ชาวซัมซัมเป็นกลุ่มชนที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับไทยจนมีการตั้งถิ่นฐานอยู่ตามเมืองต่างๆ ใน Keiko Kuroda (2002). The Siamese in Kedah under nation-state making. Kagoshima University

² การเขียนชื่อและอ่านเสียงคำว่ารัฐ Kedah ในบทพระราชนิพนธ์ มีรูปแบบ และเสียงอ่านที่ใกล้เคียงกับชื่อเมืองในภาษาไทย และพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เรียกชื่อเมืองนี้ว่า "ไทรบุรี" และให้เรียกชื่อเมืองนี้ว่า "ไทรบุรี" หรือ "ไทรบุรี" (พ.ศ. ๒๔๗๖) ซึ่งใช้ชื่อว่า "ไทรบุรี" หรือ "ไทรบุรี" (พ.ศ. ๒๔๗๖)

กลุ่มน้อยในสังคมพลุ่ลัษณของมาเลเซียยังได้รับความสนใจไม่มากนัก ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องราวชีวิตของคนไทยในมาเลเซีย โดยเลือกศึกษาชีวิตของคนไทยในรัฐเกดะห์ หรือที่คนไทยรู้จักในชื่อไทรบุรี เนื่องจากในบรรดารัฐต่าง ๆ ของมาเลเซีย รัฐเกดะห์เป็นรัฐที่มี "คนไทย" หรือชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย อาศัยอยู่มากที่สุด (รองลงมาคือ รัฐกลันตัน รัฐปะลิส รัฐเประ และรัฐตรังกานู ตามลำดับ) ประมาณ ๓๐,๐๐๐ คน^๑ อีกทั้งรัฐเกดะห์ยังเป็นรัฐที่ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยแสดงบทบาทหรือดำเนินกิจกรรมความเคลื่อนไหวทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสังคมและวัฒนธรรมอย่างเข้มแข็งมากที่สุดด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. ศึกษาบริบททางประวัติศาสตร์และการเมืองการปกครองที่มีผลกับสภาพของคนไทยในรัฐเกดะห์ในแต่ละยุคสมัยตั้งแต่สมัยที่อยู่ภายใต้อำนาจการปกครองของจักรวรรดินิยมอังกฤษ (พ.ศ. ๒๔๕๒) จวบจนเป็นพลเมืองของประเทศมาเลเซียในปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๕๐)
๒. เพื่อศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ สถานะ บทบาท และกิจกรรมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของคนไทยในรัฐเกดะห์ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๒ ถึงปัจจุบัน (๒๕๕๐)
๓. เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคนไทยในรัฐเกดะห์ (ไทรบุรี) ในฐานะที่เป็นชนกลุ่มน้อยกลุ่มหนึ่งในสังคมพลุ่ลัษณของมาเลเซีย

ระเบียบวิธีวิทยาในการศึกษา

ระเบียบวิธีวิทยาในการศึกษานี้เน้นการ "วิจัยเชิงคุณภาพ" ตามระเบียบวิธีทางประวัติศาสตร์ โดยใช้ข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลจากการสัมภาษณ์คนไทยในพื้นที่ในลักษณะ Oral History พร้อมกับการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ส่วนการนำเสนอผลการวิจัยเป็นแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description)

^๑ คำว่า รัตนประทุม (ผู้ใหญ่นั่น บ้านปลายะไร) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดวิสุทธิประดิษฐาราม (วัดปลายะไร) ตำบลปาดังเกอร์เบา อำเภอดัง รัฐเกดะห์ (ไทรบุรี) เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๖ อ้างใน นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต, (๒๕๕๐), เรื่อง ตัวตนทางวัฒนธรรมของคนไทยในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย, วิทยาลัยดุสิตธานี (ป.ร.ด. สาขาวิชาโศภิตา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, หน้า ๗.

ผลการศึกษาวิจัย มีประเด็นของการนำเสนอ กล่าวคือ

๑. ภูมิหลังและบริบททางประวัติศาสตร์การเมืองในคาบสมุทรมลายูที่มีผลต่อสถานะของคนไทยในรัฐเกดะห์

สภาพภูมิศาสตร์ในปัจจุบัน รัฐเกดะห์เป็นหนึ่งในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย ทิศเหนือและทิศตะวันออกของรัฐเกดะห์ ติดต่อกับจังหวัดสงขลาและจังหวัดปัตตานี ทิศตะวันตกเฉียงเหนือติดต่อกับรัฐเปอร์ลิส ทิศตะวันตกติดต่อกับรัฐปีนังและชายฝั่งทะเลช่องแคบมะละกา ทิศตะวันออกเฉียงใต้ติดต่อกับรัฐเประ แต่หากพิจารณาตามบริบทในประวัติศาสตร์ รัฐเกดะห์หรือไทรบุรีตั้งอยู่ทางฝั่งทะเลตะวันตกเฉียงเหนือของคาบสมุทรมลายูและมีความสำคัญในฐานะจุดเชื่อมต่อเครือข่ายทางการค้าของดินแดนตอนในของผืนแผ่นดิน^๑ ประกอบกับสภาพภูมิศาสตร์ที่เป็นเขตร้อนชื้นทำให้รัฐเกดะห์เป็นหนึ่งในรัฐที่ชุ่มชื้น มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ดิบก ทองคำ พริกไทยและเครื่องเทศนานาชนิด บ้างจึงกล่าวส่งผลให้ในแต่ละมิติเวลาในประวัติศาสตร์ รัฐเกดะห์จึงเป็นหนึ่งในพื้นที่แข่งขันในริมณฑลทางอำนาจของรัฐหรืออาณาจักรต่างๆ ขยายอิทธิพลเข้าไปครอบครองและแสวงหาผลประโยชน์ในรัฐเกดะห์มาอย่างต่อเนื่องนับจากศตวรรษที่ ๑๔ ยะโฮร์ อาเจะห์ นครศรีธรรมราช รัฐในลุ่มน้ำเจ้าพระยา อาทิจา อโยธยา สยาม ตลอดจนถึงฮอลันดาและอังกฤษในยุคที่จักรวรรดินิยมตะวันตกแผ่ขยายอำนาจสู่คาบสมุทรมลายู

หากพิจารณาในส่วนบริบทความสัมพันธ์กับรัฐไทย ซึ่งส่งผลต่อการตั้งถิ่นฐานของชาวไทยในรัฐเกดะห์ พบว่ารัฐเกดะห์เป็นพื้นที่ที่มีความเกี่ยวพันทางประวัติศาสตร์กับดินแดนไทย โดยเฉพาะในแถบพื้นที่ภาคใต้มายาวนาน จนอาจกล่าวได้ว่าในบรรดารัฐมลายูทั้งหมด รัฐเกดะห์นับเป็นรัฐที่มีความผูกพันใกล้ชิดกับรัฐไทยมากที่สุดรัฐหนึ่ง รัฐเกดะห์เดิมอยู่ในอาณาจักรศรีวิชัย ต่อมาราวปลายพุทธศตวรรษที่ ๑๘ - ๑๙ เกดะห์อยู่ภายใต้อำนาจของเมืองนครศรีธรรมราช โดยอ้างอิงจากหลักฐานตำนานเมืองนครศรีธรรมราชที่ระบุว่า ไทรบุรีหรือเกดะห์ เป็นหนึ่งในโครงสร้างการจัดรูปแบบการปกครองในลักษณะเมืองขึ้น ๑๒ นักษัตริย์ของเมืองนครศรีธรรมราช^๒

^๑ ดูรายละเอียดได้จาก บริเชต สุขปรากร. (๒๕๕๔. เมษายน - มิ.ย.). "เส้นทางข้ามคาบสมุทรไทรบุรี - ปัตตานี ตั้งแต่สมัยแรกเริ่มประวัติศาสตร์ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ ๑๙." ใน เมืองโบราณ. ๓๗(๒) : ๖๒ - ๗๐.

^๒ ตำนานเมืองนครศรีธรรมราช กล่าวว่า เมื่อราวปลายพุทธศตวรรษที่ ๑๘ - ๑๙ เมืองนครศรีธรรมราชได้ขยายอาณาเขตออกไปอย่างกว้างขวางมีเมืองขึ้นโดยรอบอาณาเขตราว ๑๒ เมือง แต่ละเมืองกำหนดให้ให้สัตว์ประจำปีเป็นตราของเมืองต่างๆ ดังนี้ คือ

๑) เมืองสาบบุรี ใช้ตรา หनु (ชวด) ๒) เมืองปัตตานี ใช้ตรา วัว (ฉลู) ๓) เมืองกลันตัน ใช้ตรา เลือ (ชวด) ๔) เมืองปัทมัง ใช้ตรา กระต่าย (เถาะ) ๕) เมืองไทรบุรี ใช้ตรา หูใหญ่ (มะโรง) ๖) เมืองพัทลุง ใช้ตรา งูเล็ก (มะเส็ง) ๗) เมืองตรัง ใช้ตรา ม้า (มะเมีย) ๘) เมืองชุมพร ใช้ตรา แพะ (มะแม) ๙) เมืองบันทึสมอ ใช้ตรา ลิง (วอก) ๑๐) เมืองสระอุเลา ใช้ตรา ไก่ (ระกา) ๑๑) เมืองตะกั่วป่า ใช้ตรา หมา (จอ) ๑๒) เมืองกระบี่ ใช้ตรา หมู (กุน)

ทั้งนี้สามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน สุทธิวงศ์ พงศ์ใหญ่. (๒๕๔๒). "เมืองสิบสองนักษัตร." ใน สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม ๓. หน้า ๖๑๕๕ - ๖๑๕๗.

ในสมัยที่กรุงศรีอยุธยาเรืองอำนาจเกดะห์และรัฐมลายูตอนเหนือมีสถานภาพเป็นเมืองขึ้นหรือรัฐบริวารการของกรุงศรีอยุธยา โดยมีนครศรีธรรมราชเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนขยายอำนาจของอยุธยาสู่ทางใต้เพื่อการครองความเป็นใหญ่ในแหลมมลายู อย่างไรก็ตาม ลักษณะการปกครองหัวเมืองมลายูตอนเหนือของอยุธยามีความยืดหยุ่นสูงมาก กษัตริย์อยุธยายินยอมให้ประมุขหรือสุลต่านแห่งหัวเมืองมลายูมีอิสระและอำนาจสิทธิขาดในการจัดการปกครองภายในดินแดนของตนเอง เพียงแต่มีพันธะผูกพันในการส่งเครื่องราชบรรณาการที่เรียกว่า “บุหงามาส” หรือต้นไม้ทองต้นไม้เงิน และส่งกำลังทหาร เสี่ยงอาวุธเพื่อช่วยกองทัพอยุธยาในยามศึก สัมพันธภาพระหว่างราชอาณาจักรสยามกับรัฐมลายูตอนเหนือจึงไม่เคยคงที่ แต่ขึ้นอยู่กับอำนาจและความเข้มแข็งของสยามในเวลาที่ยุทธยาอ่อนแอ ประมุขของรัฐมลายูก็จะระงับการส่งบุหงามาสหรือปฏิเสธพันธะผูกพันเยี่ยงผู้สวามิภักดิ์

หลังจากสถาปนาราชวงศ์ใหม่ในสมัยรัตนโกสินทร์ สยามมีนโยบายขยายอำนาจควบคุมดูแลรัฐมลายูตอนเหนือให้ใกล้ชิดยิ่งกว่าสมัยกรุงศรีอยุธยา บรรดารัฐมลายูตอนเหนือถูกเรียกร้องให้แสดงความสวามิภักดิ์มากขึ้น อาทิ การให้ประมุขของรัฐต่างๆ เดินทางมาถวายบังคมต่อราชสำนักสยามด้วยตนเอง การเรียกร้องบรรณาการ กำลังทหาร วัตถุประสงค์ต่างๆ เพิ่มขึ้นแต่ก่อน ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างสยามและรัฐมลายูตอนเหนือตึงเครียดมากขึ้น นำไปสู่ปัญหาการต่อต้านหรือปฏิเสธอำนาจของสยามในรัฐมลายูเหล่านี้อยู่เรื่อยมา ในกรณีของเกดะห์ก็เช่นเดียวกัน แม้ว่าที่ผ่านมาเกดะห์เป็นหนึ่งในรัฐมลายูที่สามารถรักษาสัมพันธไมตรีต่อสยามได้ดีที่สุด แต่ความขัดแย้งแก่งแย่งอำนาจระหว่างเกดะห์และนครศรีธรรมราชในช่วงสมัยต้นรัตนโกสินทร์ ตลอดจนการขยายอำนาจของจักรวรรดินิยมอังกฤษเข้าสู่ภูมิภาคแหลมมลายู ทำให้การสถาปนาอำนาจของสยามเหนือเกดะห์ ประสบปัญหามากขึ้น จนนำไปสู่การทำสงครามระหว่างสยามและเกดะห์หลายครั้ง อาทิ พ.ศ. ๒๓๖๔ (ค.ศ. ๑๘๒๑) กรณีเจ้าพระยานครศรีธรรมราชได้ส่งกองกำลังเข้าปราบปรามอำนาจของสุลต่านแห่งเกดะห์ หรือใน พ.ศ. ๒๓๗๔ (ค.ศ. ๑๘๓๑) และ พ.ศ. ๒๓๘๑ (ค.ศ. ๑๘๓๘) ในเหตุการณ์ที่เรียกว่า

๑. บารับบาว รัตสัน อันดา ยม และลีวัน นีต วยย. ค้นคว้าจาก (๒๕๕๙). ประวัติศาสตร์เมืองเลงชัย. แปลโดย พชรณี นิตยพลรัตน์. (กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์). หน้า ๑๐๖ - ๑๑๖.

"กบฏไทรบุรี" ครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒^๑ กระทั่งในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะหลีกเลี่ยงเหตุการณ์รุนแรง สยามและเกดะห์ จึงมีการพัฒนาส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สุลต่านอาหมัด ตาญุดดีน (Sultan Ahmad Tajuddin : ๑๘๕๔-๗๙) ประมุขแห่งเกดะห์ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เจ้าพระยาและได้รับการขึ้นชมนว่าเป็นผู้ "ภักดีและสนิทสนม" ต่อสยามยิ่งกว่าประมุขคนอื่น ๆ ของรัฐมลายูตอนเหนือ^๒

แม้ความสัมพันธ์ระหว่างสยามและเกดะห์ได้รับการฟื้นฟูเรื่อยมานับแต่ต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๔ อย่างไรก็ตาม เมื่อถึงกลางพุทธศตวรรษที่ ๒๕ การครองอำนาจของสยามเหนือเกดะห์สิ้นสุดลง เกดะห์ตกอยู่ใต้อำนาจการปกครองของผู้ปกครองใหม่อันได้แก่จักรวรรดินิยมอังกฤษ บันไดสำคัญขั้นแรกในการขยายอิทธิพลและผลประโยชน์ของอังกฤษในเกดะห์เริ่มต้นใน พ.ศ. ๒๓๒๙ (ค.ศ. ๑๗๘๖) เมื่ออังกฤษประสบความสำเร็จในการขอเช่าเกาะปีนังจากเกดะห์ ต่อมาใน พ.ศ. ๒๓๔๓ (ค.ศ. ๑๘๐๐) เกดะห์ยอมให้บริษัทอินเดียตะวันออกของอังกฤษเช่าดินแดนบนฝั่งที่อยู่ตรงข้ามกับเกาะปีนัง ซึ่งบริษัทเรียกว่า "โปรวินซ์ เวลส์เลย์" (Province Wellesley) อำนาจและอิทธิพลของอังกฤษในเกดะห์จึงเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แม้สยามจะพยายามกระชับอำนาจการปกครองเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดะห์ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของอังกฤษ ใน พ.ศ. ๒๔๑๕ (ค.ศ. ๑๘๗๒) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ประกาศให้เกดะห์ขึ้นตรงต่อกรุงเทพฯ ไม่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของเมืองนครศรีธรรมราชดังแต่ก่อน ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๔๐ (ค.ศ. ๑๘๙๗) สยามได้ผนวกเกดะห์ไว้ในอำนาจการปกครองตามแบบ "มณฑลเทศาภิบาล" เรียกว่า "มณฑลไทรบุรี" แต่สุดท้ายใน พ.ศ. ๒๔๕๒ (ค.ศ. ๑๙๐๙) อังกฤษก็ประสบความสำเร็จในการเจรจากับสยามให้ยกเลิกการอ้างสิทธิและอำนาจควบคุมเหนือเกดะห์และรัฐมลายูตอนเหนืออื่น ๆ (ยกเว้นสตูลและปัตตานี) เพื่อแลกเปลี่ยนกับการยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขตของอังกฤษในสยามและการให้สยามกู้ยืมเงินจำนวนมากเพื่อสร้างทางรถไฟ ภายหลังจากสยามลงนาม

^๑ ดูรายละเอียดใน กนกวลี ชูชัยว. (๒๕๓๗). "กบฏไทรบุรี (พ.ศ. ๒๓๒๙ - ๒๓๗๕, ๒๓๘๑)." ใน สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทยอักษร ก ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน). หรือ พรชัย นาคสีทอง. (๒๕๔๘) การศึกษาจดหมายเหตุหลวงอุดมสมภดีในฐานะที่เก็บเอกสารทางประวัติศาสตร์. วิทยานิพนธ์ (ศศ.ม.ประวัติศาสตร์). มศว ประสานมิตร.

^๒ บาร์บารา วัตสัน อันดากา และลีโอนาร์ด วาย. อันดากา. (๒๕๔๙). เล่มเดิม. หน้า ๓๑๒.

ในสนธิสัญญา Anglo - Siam ใน พ.ศ. ๒๔๕๒ โอนสิทธิอำนาจอธิปไตยเหนือ เกดะห์ กลันตัน ตรังกานุ และเปอร์ลิส รวมทั้งเกาะใกล้เคียงให้แก่อังกฤษ อังกฤษได้รวมรัฐเหล่านี้ เข้ากันในรูปแบบรัฐนอกสหพันธรัฐมลายา (Unfederated Malay State : UMS)^๙

๒. ชีวิตคนไทยในเกดะห์สมัยที่รัฐมลายูอยู่ภายใต้อำนาจการปกครองของอังกฤษ

แม้จะไม่มีหลักฐานยืนยันที่แน่ชัดว่าชนชาวสยามหรือชาวไทยได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานใน รัฐเกดะห์นับตั้งแต่เมื่อไหร่ และมีจำนวนเท่าใด แต่จากประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ที่ดำเนิน มายาวนานระหว่างเกดะห์และสยาม ประกอบกับการที่ดินแดนในรัฐเกดะห์มีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะสมในการทำเกษตรกรรมเพาะปลูก ย่อมส่งผลให้เกิดการอพยพเคลื่อนย้ายของชาวไทย เข้ามาจับจองที่ดินตั้งถิ่นฐานในเกดะห์ในช่วงเวลาหลายยุคหลายสมัย ในรายงานของกอง การเมือง กรมการเมืองตะวันออกใต้กล่าวถึงประวัติการตั้งถิ่นฐานของคนไทยจากคำบอกเล่า ของคนไทยในเกดะห์ว่า

“...ส่วนใหญ่ของพวกไทยเหล่านี้ไปจากสงขลา พัทลุง ชุมพร และนครศรีธรรมราชบางคนเล่าว่า บรรพบุรุษของตนไปรบในไทรบุรีแล้ว ตั้งหลักแหล่งอยู่ในไทรบุรี เรื่อยมาจนปัจจุบันหลายชั่วอายุคนแล้ว บางคนเล่าว่า บรรพบุรุษเข้าไปในอยู่ในไทรบุรี แต่สมัยพระยาเชียวกอก (ตามพงศาวดารไทรบุรีมีสุลต่าน องค์หนึ่งโหดร้ายมาก ชอบกินเลือดคนจึงมีการสั่งให้ประหาร นักโทษมากมายจนเกิดกบฏขึ้นและถูกขับไล่ออกจากบัลลังก์และมีเสียงเล่าลือว่า สุลต่าน องค์นี้เขี้ยวยาวออกนอกริมปาก ในพงศาวดารไทรบุรีเรียกว่า รายนเบอร์ชียอ) ซึ่งแสดงว่า ได้เข้าไปอยู่ในไทรบุรีมานานมาแล้ว....”^{๑๐}

การศึกษาของ Arun A/L Boontiang ก็ได้กล่าวถึงการอพยพโยกย้ายของ ชาวสยามจากเมืองสงขลาและเมืองนครศรีธรรมราชในช่วงศตวรรษที่ ๑๘-๑๙ เข้ามาบุกเบิก ที่ดินทำกินในรัฐเกดะห์ซึ่งมีพื้นที่เพาะปลูกกว้างขวาง และผู้ปกครองมีนโยบายแน่วแน่ในการ ส่งเสริมการเพาะปลูก^{๑๑} หรือในสมัยรัตนโกสินทร์ โดยเฉพาะในช่วงตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๓ จนถึงรัชกาลที่ ๕ ซึ่งรัฐไทยพยายามกระชับอำนาจการปกครองด้วยการส่งขุนนางสยาม

^๙ ดูรายละเอียดใน สวรรค์ จันทรรัตน์. (๒๕๒๑). ปัญหาการปกครองมณฑลไทรบุรีในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. ๒๔๔๐ - ๔๕๒). ปรินญาณินทร์ (กศม.ประวัติศาสตร์). มศว ประสานมิตร.

^{๑๐} เล่าสารกระทรวงการต่างประเทศ(๒) กต.๗ กรมการเมืองตะวันออก.๑ กองการเมือง.๗ สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางชายแดนไทย-มาเลเซีย. กล้อง ๓ ลำดับที่ ๒๕ เรื่อง คนไทยในไทรบุรี.

^{๑๑} Arun A/L Boontiang. (1990). *Kesedaran den Tindakan Politik di Kalangan Masyarakat Minoriti Siam : Satu Kajian Kes di Daerah Pendang, Kedah Darulaman*. P. 6 - 7.

จำนวนหนึ่งเข้ามาช่วยว่าราชการ จนถึงการพัฒนาจดทะเบียนไว้ในอำนาจการปกครองตามแบบ "มณฑลเทศาภิบาล" ก็น่าจะส่งผลให้มีการสนับสนุนให้คนไทยจำนวนหนึ่งอพยพโยกย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเขตที่เพิ่มขึ้นเพื่อถ่วงดุลกับกลุ่มชนชาวมลายูในรัฐเคดะห์ ดังที่มีคำบอกเล่าสืบต่อกันมาถึงความเสียอกเสียใจของคนไทยที่เพิ่งอพยพเข้ามาในช่วงสมัยรัชกาลที่ ๕ ภายหลังจากที่ได้ทราบว่ารัฐไทยได้อินอำนาจอำนาจอธิปไตยเหนือเขตที่ให้แก่อังกฤษ

ด้วยเหตุที่มีคนไทยจำนวนไม่น้อยตั้งรกรากถิ่นฐานในรัฐเคดะห์มายาวนาน การลงนามในสนธิสัญญา Anglo - Siam ระหว่างอังกฤษและสยามจึงไม่เพียงจะเป็นการเริ่มต้นประวัติศาสตร์หน้าใหม่ของรัฐเคดะห์ แต่ยังส่งผลถึงเปลี่ยนแปลงต่อประวัติศาสตร์ชีวิตของชาวไทยที่ตั้งถิ่นฐานในรัฐเคดะห์อย่างใหญ่หลวง ภายหลังการลงนามในสนธิสัญญา Anglo-Siam กลุ่มชนชั้นปกครองที่มาปฏิบัติราชการและคนไทยที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในรัฐเคดะห์ที่มีความประสงค์จะอยู่ภายใต้การปกครองของสยามจะต้องย้ายถิ่นฐานมาตั้งรกรากในเขตดินแดนของสยาม แต่ก็มีชนเชื้อสายไทยจำนวนไม่น้อยที่ไม่ยอมโยกย้ายกลับไปยังเขตแดนของสยาม แต่สมัครใจที่จะตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตต่อไป ชนกลุ่มหลังนี้ส่วนใหญ่เป็นคนที่อาศัยอยู่มานานตั้งแต่ครั้งปู่ย่าตายาย มีความรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของถิ่น เจ้าของแผ่นดิน จึงเลือกที่จะติดแผ่นดินอยู่ใต้อำนาจการปกครองของอังกฤษและมลายู ดังคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ที่เล่าต่อๆ กันมาว่า "...เพราะคนที่ตกอยู่นี้คือคนสมัครใจที่จะอยู่ เพราะเป็นห่วงที่ทำมาหากิน แต่ก็มีผลมากหน่อย ก็คงเป็นความรู้สึกทางจิตใจ โดยเฉพาะกลุ่มคนที่เพิ่งเข้ามาในช่วงการปกครองเพื่อทอดดุลอำนาจกับคนแขก เพราะกลุ่มนี้เพิ่งเข้ามาอยู่ใหม่ แล้วรู้สึกว่าจะอยู่หัว เอาเข้ามาแล้วๆ แล้วปล่อย ทอดทิ้งไว้ที่นี่..."^{๑๒}

สำหรับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยที่ตั้งรกรากถิ่นฐานอยู่ในรัฐเคดะห์ในช่วงที่อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษนั้น ปรากฏในเอกสารประวัติศาสตร์ของทางฝ่ายรัฐบาลอังกฤษและมาเลเซียค่อนข้างน้อย แต่ในส่วนของฝ่ายไทยพบว่ามีการรายงานถึงเรื่องราวชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยในรายงานหลายฉบับของหน่วยงานราชการไทย

^{๑๒} เที่ยง ศรีสุวรรณ. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ นายพรชัย นาคสีทอง และคณะ เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ ณ หอสมุดชุมชนปาลาละนา ตำบลปาดังเกอร์เนอ อำเภอเอนัง รัฐเคดะห์ (ไทยวี).

โดยเฉพาะสถานกงสุล ณ เมืองปิ่น และกองการเมือง กรมการเมืองตะวันออก ซึ่งมีหน้าที่ สอดส่องดูแลคนไทยในกะตะห์ในขณะนั้น ดังที่ปรากฏใน หนังสือที่ ต. ๑๐๕๐๕/๒๔๙๐ ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๐ เอกสารกระทรวงการต่างประเทศ แผนกการเมือง กรมการเมืองตะวันออก กองการเมืองซึ่งได้รายงานเกี่ยวกับสภาพของคนไทยที่อาศัยอยู่ใน รัฐกะตะห์ในด้านต่างๆ ไว้อย่างน่าสนใจว่า

“...๔. บ้านเรือนคนไทยส่วนใหญ่ในไทรบุรีและปลิศ อยู่นอกเขตชุมชนมอญตามป่า เขาเขา บ้านเรือนส่วนมากจึงมักเป็นพวกเรือนชั่วคราว หากจะได้พบเรือนฝากระดาน พื้นกระดาน เสาไม้เหล็ยม ที่พบส่วนมากเสาไม้กลมผ่าซัดแต่ไม่ผ่า พื้นฝากระดานโอ้นหรือฝาไม้ผ่า มีข้อควรสังเกต หมู่บ้านคนไทยเรือนอยู่ทางกันพอสมควร ไม่ถึงกับเบียดเสียดกันทำนอง เรือนของคนมลายูตามชนบท (ตัวอย่างเช่น เรือนพวกไทยอิสลามที่ตำบลหัวเขา) มีอาชีพ ในการทำไร่ข้าวตามเชิงเขา ตัดไม้ (เครื่องเรือน) ตัดฟืนขาย ทำสวนผลไม้ การทำนามิ่บ้าง แต่น้อย ทั้งนี้เนื่องด้วยกฎหมายที่ดินของไทรบุรีกีดกันคนไทย มีประเด็นสำคัญในกฎหมายนั้น ๒ ข้อ ข้อแรก จะเป็นเจ้าของที่ดินริมถนนหลวงไม่ได้ หากว่าตนได้บุกเบิกป่าแล้ว ภายหลัง ถนนหลวงผ่านมาริมที่ดินของตน ตนจะต้องขายให้คนมลายูหรือ คนบาบา แล้วอพยพเข้าป่า ขึ้นเขาต่อไป ลืมตาถ้าปากไม้ขึ้น ข้อสอง หากมีการจับจองที่ดินป่าซึ่งเป็นทุ่งราบ เพื่อทำนา หากมีการยื่นคำร้อง ขอขึ้นกับคนมลายูก็ต้องให้มลายู

๕. ภาษาที่ใช้ ส่วนใหญ่เป็นภาษาไทยสำเนียงบักซ์ได้ แต่แปร่งออกไปอีก แล้วก็ภาษา มลายูปนเข้ามา เพราะบางครั้งจะลืมแล้วว่า ภาษาไทยเป็นอย่างไร ต้องรับเอาคำมลายูเข้ามา ใช้แทนคำนั้น เช่นคำว่า ยันยี่ (แปลว่าตกลงสัญญากัน) พวกนี้ใช้ว่า ยันยี่ กันหมดคง จะลืมคำไทยเสียแล้ว ภาษาจีนเกี่ยวกับการค้าขาย และเรียกชื่อสิ่งของ ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับ ค่าในทางราชการบางคำ จำนวนคำไทยที่ใช้กันอยู่ จำนวนจำกัดและยิ่งนานวันก็จะมี เลอะเลือนหลงลืม รับเอาคำมลายู จีน หรืออังกฤษเข้ามาแทนเรื่อยไป ในประโยคสนทนา แทนทุกประโยคมีภาษาอื่นปนเข้ามา

๖. การศึกษายังมีบางคนสนใจให้เด็กๆ เล่าเรียนภาษาไทยกับพระสงฆ์ตามวัดอยู่ บ้างตามแบบเก่า เพียงพออ่านออกเขียนได้ (คราวที่ข้าพเจ้าเป็นศึกษาธิการรัฐไทรบุรีและ เปอร์ลิต ได้ตั้งโรงเรียนสอนภาษาขึ้น ๑๑ โรง ตามวัดที่มีหมู่บ้านหนาแน่น รู้สึกว่าคนไทย เท่านั้นสนใจในการเข้าเรียนมาก) มี พ.ร.บ. ประถมศึกษาเหมือนกัน (เรียกว่า School Attendance Act) บังคับให้เด็กชายมลายูเท่านั้นเข้าเรียนในโรงเรียน (ประชาบาล) มลายูของทางราชการ ส่วนเด็กไทยไม่ถูกบังคับ แต่ถ้าสมมุติว่าใครจะตั้งโรงเรียนราษฎร์ (เรียกว่า Private School Registration) แต่ไม่มีโอกาสการได้รับการช่วยเหลือจาก ทางราชการ เช่น เงินอุดหนุน ดังเช่นที่โรงเรียนราษฎร์ของจีน กะลิงค์ คินดู ได้รับ

ดังนั้นจึงมีการสอนกันตามวัดเท่านั้น ฐานะของคนไทยส่วนใหญ่ยากจนและมักถูกเจ้าหน้าที่มลายูรังแก จริ่งอยู่ทางการให้สิทธิแต่งตั้งผู้แทนขึ้นเป็นปากเสียงแทนคนไทย (เรียกว่า The Representative of Siamese Community) ไม่เรียกว่า Sam-sam Community แต่ไม่เคยได้คนดี (ขณะที่ข้าพเจ้าเข้าไปนั้นผู้แทนชมรมไทยชื่อนายคลั่งปรากฏว่าเป็นคนใช้การไม่ได้แม้แต่การหลอกลวงฉ้อฉลคนไทยด้วยกัน และทั้งปรากฏว่าพรรคพวกเพียง ๙-๑๐ คนเท่านั้นเลือก ส่วนใหญ่ไม่รู้เรื่องราวอะไรกับเค้าเลย เมื่อไม่ได้รับการศึกษาเช่นนี้ก็ไม่มีโอกาสรู้เรื่องราวอะไรของประเทศไทยนานๆ จะพบสักคนหนึ่ง ที่เด็กไทยของไทรบุรีจะเข้าเรียนอยู่ในโรงเรียนอังกฤษ และมักเปลี่ยนชื่อไทยเป็นจีน และถูกเรียกชื่อใหม่ว่าเป็นพวกบับบ้า ถ้าใช้ชื่อเป็นไทยจะถูกเพื่อนนักเรียนกลุ่มมุลลอเลียน (หรือเขาล่ากันว่าครุมักเลงเลยไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนของเด็กที่ชื่อเป็นภาษาไทย) และบางคนเข้าเรียนในโรงเรียน (ประชาบาล) มลายู ในนามของเด็กมลายู หรือเด็กจีน (เด็กจีนเข้าเรียนในโรงเรียน (ประชาบาล) มลายูเหมือนกัน

หากว่ามีความรู้ภาษาอังกฤษหรือภาษามลายูดีพอจะสมัครเข้ารับราชการก็ต้องใช้จีนหรือมลายู ถ้าแสดงว่าเป็นไทย (คือไกรังซัมซาม) ทางกรมไม่รับสมัคร

๗. ศาสนา พวกนี้ถือศาสนาพุทธ และไปเกี่ยวกับการถือผีสงเทวดาและคติของศาสนาอิสลามเข้ามาปนบ้าง นิยมการบวชเป็นพระภิกษุและสามเณรแล้วจะมีครอบครัว ผู้ที่บวชแล้วพวกมลายูเรียกคนพวกนั้นว่า เณร เช่น นายเพ็ชร เมื่อได้บวชเป็นภิกษุหรือสามเณรตามเมื่อลาอุปสมบทออกมา เรียกว่า เณรเพ็ชร ส่วนคนที่ไม่ได้บวชถูกเรียกว่า อ้าย เช่น นายแดง ถูกเรียกว่า อ้ายแดง

หากว่ามีเรื่องติดต่อกับเจ้าหน้าที่ๆ จะถามว่า เอ็งเป็นอ้าย หรือเป็นเณร และชื่อว่าอะไรต่อไปทางการไม่มีการขัดขวางกีดกันในทางศาสนา แต่มีความคุ้มครองส่งเสริมเป็นพิเศษอย่างใด...^(๑๓)

หากพิจารณาจากเอกสารหลักฐานของฝ่ายราชการไทยดังที่ปรากฏข้างต้น คนไทยที่อาศัยอยู่ในรัฐเกดะห์ในช่วงที่อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษน่าจะถูกลอยให้ดำรงชีวิตในรูปแบบเดิมโดยที่รัฐบาลอังกฤษเองไม่ได้ให้ความสนใจต่อกลุ่มคนไทยที่อยู่ในเกดะห์เนื่องจากการเข้ามาของอังกฤษในภูมิภาคนี้มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ จึงมุ่งความสนใจไปที่บทบาทของคนมลายู บทบาทของคนจีน และคนอินเดียเป็นหลักเพราะถือว่าเป็นกลุ่มแรงงานที่ช่วยให้อังกฤษกอบโกยผลประโยชน์

^{๑๓} เอกสารกระทรวงการต่างประเทศ (๒) กศ ๗ กรมการเมืองตระวันออก.๑ กองการเมือง.๗ สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางชายแดนไทย-มาเลเซีย. ก่อสร้าง ๓. ลำดับที่ ๒๕ เรื่อง คนไทยในไทรบุรี.

ได้มาก^{๑๙} ส่วนคนไทยซึ่งเป็นเพียงชนกลุ่มน้อยและไม่มีความชำนาญทางภาษาทางการเมืองอย่างก่อนเก่า ทั้งยังมิได้เป็นแรงงานสำคัญในกิจการของอังกฤษ จึงไม่ค่อยได้รับความสนใจในด้านหนึ่งการที่อังกฤษไม่ได้ให้ความสนใจต่อชาวไทยพลอยให้คนไทยดำรงวิถีชีวิตในรูปแบบเก่า ทำให้ชนเชื้อสายไทยในรัฐเกดะห์ยังคงสามารถดำรงรักษาวิถีวัฒนธรรม อาทิเช่น การใช้ภาษาไทย การตั้งชื่อ-สกุล การเรียกชื่อหมู่บ้านเป็นภาษาไทย การแต่งกาย การนับถือศาสนาพุทธ โดยไม่ถูกขัดขวาง แต่ในอีกด้านหนึ่งก็ส่งผลให้ชนเชื้อสายไทยในเกดะห์มีสิทธิและสถานภาพต่ำต้อยกว่าชาวมลายู ชาวจีนและอินเดีย ฎุอรอนลิทธิในเรื่องที่ดิน ในการเข้ารับการศึกษารัฐเป็นผู้จัดการ ฎุอรอนลิทธิในการเข้ารับราชการ รวมทั้งอาจต้องเผชิญกับการกลั่นแกล้งหรือไม่ได้รับความเป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่รัฐ

๓. รัฐเกดะห์ภายใต้การประกาศภาวะฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑ - ๒๕๖๓ (ค.ศ. ๑๙๔๘-๑๙๖๐) และผลกระทบต่อคนไทย

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ และการยึดครองแหลมมลายูของญี่ปุ่นสิ้นสุดลง แต่ความขัดแย้งทางการเมืองภายในของรัฐมาเลย์กลับทวีความรุนแรงขึ้น ทั้งจากปัญหาเรื่องรูปแบบและแนวทางการปกครอง ปัญหาเรื่องชาตินิยมและชาตินิยม รวมทั้งปัญหาความไม่สงบที่มาจากการเคลื่อนไหวและการใช้กำลังในแบบสงครามกองโจรของพรรคคอมมิวนิสต์ จนส่งผลให้รัฐต้องประกาศภาวะฉุกเฉินทั่วทั้งมลายูนับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๑ - ๒๕๖๓ (ค.ศ. ๑๙๔๘-๑๙๖๐) หรือเป็นเวลากว่า ๑ ทศวรรษ ที่รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาความไม่สงบและปราบปรามคอมมิวนิสต์ ทั้งนี้หลายมาตรการที่รัฐบาลประกาศใช้ส่งผลต่อสถานะและชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในเกดะห์อย่างมาก ยกตัวอย่างเช่น มาตรการการออกบัตรประจำตัวสำหรับผู้ที่อยู่ในสหพันธมลายู โดยรัฐบาลได้ประกาศให้บรรดาผู้ที่พำนักอยู่ในสหพันธมลายูทุกคนที่มีอายุเกิน ๑๒ ปี ต้องมีบัตรประจำตัว ทั้งนี้โดยไม่เลือกสัญชาติเพื่อควบคุมประชาชนในสหพันธมลายูให้รัดกุมยิ่งขึ้น ซึ่งมาตรการนี้ได้ส่งผลกระทบต่อคนไทยด้วย ในหนังสือกงสุล ณ เมือง ปีนัง ฉบับที่ ๕๗๑/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ ถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การออกบัตร

^{๑๙} นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต. (๒๕๕๐). ตัวตนทางวัฒนธรรมของคนไทยในรัฐตอนเหนือของประเทศไทย. ปรินญาตุนี (ปรด. สาขาวิชาไทยศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. หน้า ๖๔.

ประจำตัวผู้ที่อยู่ในสหพันธมลายา กล่าวถึงการออกบัตรประจำตัวสำหรับชาวไทยที่อยู่ในสหพันธมลายาว่า

...ได้เริ่มต้นให้มีการจดทะเบียนออกบัตรประจำตัวขึ้น ณ เกาะปีนังเป็นแห่งแรก ต่อมาทางรัฐอื่นๆ จึงปฏิบัติตาม เป็นต้นว่า ไทรบุรีได้เริ่มประกาศให้คนจีนจดทะเบียนขอบัตรประจำตัวก่อนและได้แบ่งบุคคลที่จะต้องจดทะเบียนรับบัตรกับกำหนดเวลาที่จะต้องได้รับบัตรออกเป็น ๓ พวก พวกที่หนึ่งได้แก่คนจีนทั่วไป พวกที่สองได้แก่ชาวยุโรปและอื่นๆ พวกที่สามได้แก่คนไทยและมลายู^{๑๕}

กงสุลได้ตั้งข้อสังเกตในเรื่องการจดทะเบียนรับบัตรนั้นว่า รัฐบาลได้อนุโลมผ่อนผันให้กับชาวไทยเฉกเช่นเดียวกับชาวมลายูตามประกาศฉบับใหม่กำหนดให้ทุกคนซึ่งมีอายุเกินกว่า ๑๒ ปี ต้องจดทะเบียนรับบัตรใน ๓๐ วัน ยกเว้นแต่ชาวมลายูหรือคนไทยโดยเชื้อชาติหรือมีพื้นเพเดิมอยู่ในรัฐนั้น ซึ่งกงสุลรู้สึกว่าการยกเว้นนี้มีนโยบาย ๒ แนว คือพยายามเอาใจคนไทยไว้เพื่อรวมกับมลายา โดยถือว่าเป็นคนในบังคับของสุลต่านทางหนึ่ง และอีกทางหนึ่งเอาใจคนไทยเพราะอังกฤษกลัวว่าไทยกับมลายูในไทรบุรีรวมกันเข้าแล้วอาจเกิดการแข็งข้อหรือมีอำนาจในการต่อรองมากขึ้น^{๑๖}

อีกหนึ่งมาตรการที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในรัฐเกดะห์ก็คือโครงการจัดตั้ง "หมู่บ้านแห่งใหม่" ซึ่งพลโท เซอร์ แฮร์โรลด์ บริกส์ (Sir Harrold Briggs) ผู้อำนวยการปราบปรามคอมมิวนิสต์ในสมัยการประกาศภาวะฉุกเฉินได้ริเริ่มอพยพผู้คนในถิ่นที่อยู่ห่างไกลมาตั้งหลักแหล่งในหมู่บ้านแห่งใหม่ที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐ โดยมีเป้าหมายในการแยกน้ำต้อออกจากน้ำเสีย ป้องกันไม่ให้พลเมืองเป็นเครื่องมือหรือคอยสนับสนุนแก่กลุ่มคอมมิวนิสต์

การดำเนินการอพยพเคลื่อนย้ายตามโครงการ "หมู่บ้านแห่งใหม่" นี้ ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนและคนไทยที่อยู่ในรัฐเกดะห์อย่างยิ่ง เนื่องจากคนไทยจำนวนไม่น้อยยั้งตั้งถิ่นฐานอยู่ไม่ไกลจากเขตพรมแดนเกดะห์กับไทย ซึ่งเป็นหนึ่งในพื้นที่เป้าหมายของการอพยพโยกย้ายเนื่องจากเป็นแหล่งชองสุ่ม หลบหนี และสร้างพันธมิตรของกลุ่ม

^{๑๕} เอกสารกระทรวงมหาดไทย(๑) มท ๓ สำนักงานปลัดกระทรวง.๑ กองการข่าวและการต่างประเทศ.๔ แผนกสัญญาบัตรต่างประเทศ๒๑ มลายู. กอง ๑ ลำดับที่ ๘ เรื่อง การออกบัตรประจำตัวสำหรับผู้ที่อยู่ในสหพันธมลายา หน้า ๑ - ๒.

^{๑๖} แหล่งเดิม หน้า ๒.

คอมมิวนิสต์ทั้งในฝั่งรัฐมาเลย์และไทย จากการศึกษาของ Keiko Kuroda พบว่า ใน พ.ศ. ๒๔๙๖ (ค.ศ. ๑๙๕๓) ในรัฐเคดะห์มีการอพยพโยกย้ายประชาชนถึง ๕๐ หมู่บ้าน ในจำนวนนี้เป็นชาวจีน ๒๗ หมู่บ้าน ชาวซัมซัม ๔ หมู่บ้าน และเป็นหมู่บ้านของชาวไทย ๗ หมู่บ้าน^{๑๗} ทั้งในระยะแรกชาวบ้านส่วนใหญ่มักไม่พอใจเพราะถูกบังคับให้ต้องละทิ้งทรัพย์สิน โดยเฉพาะที่ดินทำกิน ชาวไทยจำนวนไม่น้อยได้เรียกการดำเนินการอพยพโยกย้ายไปยังหมู่บ้านแห่งใหม่ที่รัฐจัดให้ในสมัยนั้นว่าเป็นการ “..จับไปอยู่คอก...” ผู้เฒ่าผู้แก่ที่อยู่รวมในเหตุการณ์ซึ่งมีอายุเกิน ๖๕ ปี จึงยังคงจดจำเรื่องราวและความรู้สึกของ “การไปอยู่คอก” ได้ดี ดังที่ นายศรี และนางทองหวาน พงศ์เพชร ชาวบ้านในหมู่บ้านปลายะไร ซึ่งเป็นหมู่บ้านชาวไทยที่ใหญ่และเก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งในรัฐเคดะห์ เล่าว่า

“...ตอนนั้นพ่อกับแม่ได้แต่งงานและสร้างบ้านอยู่ที่ปลายะไร ช่วงที่มีการโหมปราบคอมฯ นั้น พ่ออายุ ๒๓ ปี ต้องถูกเอาไปเข้าคอกที่นาข้าว ไปกันทั้งหมู่บ้านนี้แหละ แต่แยกเป็น ๒ ส่วน อีกส่วนพ่อไม่รู้ว่าเขาเอาไปไว้ไหน แต่จำได้ว่าตอนนั้นที่มีการเอาไปอยู่คอกนั้นมีคนตามกัน ลือต่อกันมากทีเดียว จำได้ว่าตอนนั้นพระนี่สวดกันไม่ทันเลย ลำบากมาก... ที่เขาเอาไปอยู่คอกหนนั้นได้รับเงินกัน แต่จำไม่ได้แล้วว่าได้กันเท่าใดแล้ว แต่จำได้ว่าพอได้เงินก็ไปซื้อชุด (เสื้อ-ผู้วิจัย) ที่ลอว์สตัดแล้ว ... การออกนอกคอกจะต้องได้รับอนุญาตและต้องกลับก่อน เวลาใดๆ ๖ โมง...ไปอยู่ที่นาข้าวราว ๓ ปี เขาก็ให้กลับมาอยู่ที่เดิม (ปลายะไร-ผู้วิจัย)...”^{๑๘}

สำหรับคนที่ไม่ยอมอพยพย้ายออกจากหมู่บ้านก็จะถูกกดดันด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การเผาทำลายบ้านเรือนทรัพย์สิน เหตุการณ์ที่นับว่าเป็นปัญหารุนแรงและส่งผลกระทบต่อจิตใจของชุมชนไทยมากที่สุดก็คือ การเผาทำลายวัดซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชนชาวไทย เนื่องจากทหารมาเลย์เชื่อว่าทรัพย์สินโดยเฉพาะเสปียงอาหารที่ถูกเก็บสำรองไว้ในวัดเป็นเสปียงของผู้ก่อการคอมมิวนิสต์ ดังที่ปรากฏว่าใน พ.ศ. ๒๔๙๖ (ค.ศ. ๑๙๕๓) ซึ่งเป็นช่วงที่รัฐบาลดำเนินการกดดันให้ชุมชนชาวไทยอพยพไปอยู่ในหมู่บ้านแห่งใหม่นั้นมีวัดไทยถูกทำลายอย่างน้อยที่สุด ๔ วัด และได้ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลมาเลเซีย โดยสมาคมชาวพุทธในรัฐเคดะห์-เปอร์ลิสได้มีหนังสือ

^{๑๗} ดูรายละเอียดใน Keiko Kuroda. (๒๐๐2). The Siamese in Kedah under nation-state making. Kagoshima University.

^{๑๘} ทองหวาน พงศ์เพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ นายพรชัย นาคสีทอง และคณะ เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ณ ชุมชนบ้านปลายะไร ตำบลเรดงเคอร์เนอ อำเภอเก็นดัง รัฐเคดะห์ (ไทยรัฐ).

รายงานไปยังกงสุลสยามที่ปิ้งและมีการทำหนังสือเรียกร้องค่าเสียหายต่อทางรัฐบาล
เกตซ์ ผลปรากฏว่ารัฐบาลมาเลเซียมอบโทษและจ่ายเงินชดเชยจำนวน ๘,๐๐๐ ดอลลาร์
แก่วีตไทย^{๖๙} อย่างไรก็ตาม เมื่อสถานการณ์คลี่คลายลง รัฐบาลได้เร่งพัฒนาพื้นที่ต่างๆ จัดสร้าง
ถนนหนทาง เครื่องสาธารณูปโภคต่าง ๆ เนื่องจากรัฐได้ตระหนักว่า หนทางแห่งความสำเร็จ
ในการปราบปรามคอมมิวนิสต์และการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศนั้น มิใช่ได้มาด้วย
การใช้กำลังอาวุธปราบปรามแต่ต้องเอาชนะใจประชาชนให้เป็นฝ่ายของรัฐ ด้วยการแสดง
ให้เห็นว่าสนใจในการสวัสดิการและความเจริญของประชาชนอย่างแท้จริง^{๗๐} ในกรณีของ
ชาวไทยก็เช่นกัน สถานะและชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยได้รับความใส่ใจและการสนับสนุน
จากรัฐบาลมากขึ้น ดังที่ปรากฏในรายงานข่าวจากสถานีสิงคโปร์ คีลิน ๒๕ เมตร
เวลา ๑๙.๓๐ น. ประจำวันที่ ๑๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ (ค.ศ. ๑๙๔๔) ได้รับรู้ถึงที่ประชุม
แห่งสภาเกตซ์ที่ได้มีความเห็นว่า

...เป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะจัดให้มีการดูแลภาวะความเป็นอยู่ของคนไทยในมลายู
จำนวนพันคนในรัฐเคดะห์อย่างจริงจัง ในการประชุมสภาแห่งรัฐเคดะห์ เมื่อวันที่ ๑๒ เดือน
เดียวกัน นายอินซี้ มาลิสี มาซิดอร์ สมาชิกสภามลายูคนหนึ่ง ได้เสนอต่อที่ประชุมให้จัดการ
โดยด่วนตามหัวข้อสำคัญ ๔ ประการ คือ

๑. ให้จัดตั้งโรงเรียนสำหรับเด็กไทยขึ้นที่เกิดในเมืองนั้น
๒. ให้บริหารจัดการหาทุนให้ชาวไทยทำการปลูกข้าวในรัฐที่อยู่อาศัยอยู่โดยด่วน
๓. ให้จัดการบรรเทาทุกข์แก่ชาวไทยถ้าเกิดการเจ็บป่วยขึ้น และ
๔. ให้จัดตั้งสำนักงานทะเบียนท้องถิ่นขึ้นสำหรับให้ชาวไทยจดทะเบียนสมรสระหว่างกันเอง^{๑๖๑}

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่าในสมัยของการประกาศภาวะฉุกเฉิน นับเป็นช่วงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและสถานะของคนไทยในมาเลเซีย แม้ในด้านหนึ่งมาตรการต่างๆ ของรัฐในการจัดการควบคุมประชาชนจะมีความเข้มงวด ส่งผลให้ชาวไทยมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยากลำบากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะแรกของการกักตุนให้ชุมชนชาวไทยอพยพไปยัง

• Keiko Kuroda. (1999). op. cit.,

ธน เจ. ไร่กัน (๒๕๖๖). การสร้างชาติมาเลเซียและสิงคโปร์. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

เอกสารกระทรวงการต่างประเทศ(๒) กต. ๗ กรมการเมืองตะวันออก ๑ กองการเมือง ๗ สำนัการณและเคลื่อนไวก
ทางชายแดนไทย-มาเลเซีย. ก่อตั้ง ๖ ลำดับที่ ๕๖ เรื่องหนังสือพิมพ์ในสิงคโปร์ลงข่าวเกี่ยวกับคนไทยในรัฐมาเลเซีย หน้า ๓.

๔. ชีวิตชาวไทยในเกตะห์ภายหลังจากได้รับเอกราชจนถึงปัจจุบัน

รัฐเกดะห์ เป็นอีกรัฐหนึ่งของมาเลเซียที่เป็นสังคมพหุลักษณะ ประกอบด้วย
ประชาชนจากหลายเชื้อชาติศาสนา วัฒนธรรม เมื่อพิจารณาสัดส่วนของประชากรพบว่า
ในจำนวนประชากรของรัฐในปัจจุบัน ๑.๓๓๖.๓๕๒ คน ร้อยละ ๗๕.๕ เป็น ชาติพันธุ์
มาเลย์ ร้อยละ ๑๔.๒ เป็นชาตินัธุ์จีน ร้อยละ ๖.๙ เป็นชาตินัธุ์อินเดีย กลุ่มชาตินัธุ์อื่น
ร้อยละ ๑.๕ และผู้ที่ไม่ได้เป็นพลเมืองของประเทศ (non citizen) ร้อยละ ๑.๙^{๓๒} แม้ชาวไทย
จะเป็นกลุ่มชาตินัธุ์หนึ่งในสังคมพหุลักษณะของรัฐเกดะห์ แต่ก็เป็นที่น่าเสียดายที่เอกสาร
ต่างๆ ที่แสดงข้อมูลประชากรทั้งของเอกชนและของรัฐมักไม่ระบุสถิติประชากรเชื้อสายไทย
อย่างเฉพาะเจาะจง แต่จะถูกกล่าวถึงโดยรวมอยู่ในกลุ่มชาตินัธุ์อื่นๆ จำนวนคนไทยที่
อาศัยอยู่ในเกดะห์ในปัจจุบัน จึงยังคงไม่ปรากฏสถิติที่แน่ชัด การสอบถามจากทั้งชาวบ้าน
และทางกาส่วนใหญจะได้รับคำตอบที่เป็นตัวเลข "ประมาณการ" หรือตัวเลขจำนวน "คร่าวเรือน"
สำหรับการศึกษาเอกสารและลงพื้นที่ภาคสนาม การสนทนากลุ่มกับกลุ่มคนไทยในพื้นที่ต่างๆ
คณะผู้วิจัยพบว่าคนไทยที่อาศัยอยู่ในรัฐเกดะห์นั้นน่าจะจะมีจำนวนประมาณ ๒๖,๐๐๐-
๓๐,๐๐๐ คน โดยเขตที่มีชาวไทยอาศัยอยู่มากที่สุดในรัฐเกดะห์คือ อำเภอเบินดัง (Pendang)
ประมาณ ๑,๒๓๐ ครัวเรือน ทั้งนี้ หนังสือพิมพ์ New Straits Time เมื่อวันที่
๒๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑ กล่าวถึงจำนวนคนไทยที่อยู่ในพื้นที่อำเภอเบินดังอย่างเป็นทางการ
ว่ามีจำนวน ๑๒,๐๐๐ คน^{๓๓} รองลงมาได้แก่ อำเภอเซซ (Six) ประมาณ ๑,๐๓๐ ครัวเรือน

¹¹ New Straits Time. (February 29, 2008). "No common goals, so how can they rule, asks Najib". P. 4.

อำเภอป่าตองเตอรัป (Padang Trap) ประมาณ ๙๐๐ ครัวเรือน อำเภอบาลิง (Baling) ประมาณ ๕๗๕ ครัวเรือน อำเภอกูบังปาสุ (Kubang Pasu) ประมาณ ๕๖๐ ครัวเรือน อำเภอแก้วมูดา (Kuala Muda) ประมาณ ๓๖๕ ครัวเรือน และอำเภอโกตาสตาร์ (Kotastar) ประมาณ ๒๐๐ ครัวเรือน ในแต่ละครัวเรือนจะมีจำนวนสมาชิก โดยเฉลี่ยประมาณ ๔ - ๘ คน และอาจมีชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยกระจ่ายอยู่ในอำเภออื่นๆ ของรัฐเกดะห์อีกประปรายแต่ไม่ปรากฏตัวเลขที่ชัดเจน ทั้งนี้การตั้งถิ่นฐานของคนไทยส่วนใหญ่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มหรือชุมชนระดับหมู่บ้าน โดยมีชุมชนชาวไทยในรัฐเกดะห์รวมกันประมาณ ๕๓ หมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านมีวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน

๔.๒ สิทธิ สถานะ และบทบาทของชาวไทยในรัฐเกดะห์

แม้มาเลเซียจะเป็นประเทศที่ประกอบด้วยผู้คนจากหลายเชื้อชาติ ศาสนา ภาษาวัฒนธรรม หรือเป็นประเทศพหุสังคมพหุวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากได้รับเอกราชรัฐบาลมาเลเซียทุกยุคสมัยได้มุ่งส่งเสริมให้สิทธิพิเศษแก่ชาวมาเลเซียเชื้อสายมลายู โดยมีการระบุไว้อย่างเป็นลายลักษณ์อักษรในรัฐธรรมนูญของสหพันธรัฐมาเลเซียถึงการพิทักษ์ไว้ซึ่ง "สถานะพิเศษ" ของชาวมลายูในฐานะที่เป็นมุขมนตรี อาทิ การกำหนดให้ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ การใช้ภาษามลายูเป็นภาษาราชการ กำหนดสิทธิในการถือครองที่ดินซึ่งมีการสงวนที่ดินบางส่วนไว้สำหรับชาวมลายู การให้ทุนในการศึกษาหรือการสงวนตำแหน่งราชการบางตำแหน่งให้แก่ชาวมลายูเท่านั้น ภายใต้อิทธิพลที่รัฐมุ่งส่งเสริมอภิสิทธิ์แก่ชาวมลายูเหนือชนทุกกลุ่ม จึงส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมในเรื่องสิทธิ โอกาส บทบาทระหว่างชนชาติมาเลย์และกลุ่มชาติพันธุ์อื่น กรณีของชาวไทยหรือปัจจุบันคือชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยก็เช่นเดียวกัน แม้จะเป็นพลเมืองของประเทศมาเลเซียอย่างถูกต้องตามกฎหมายแต่ไม่ได้รับโอกาสและสิทธิที่จะได้รับการส่งเสริมหรือพัฒนาในฐานะที่เป็นพลเมืองของประเทศอย่างเท่าเทียมกับชาวมาเลเซีย

อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจากอำนาจรัฐบาลกลาง ในแต่ละรัฐต้องมีรัฐบาลท้องถิ่น เรียกว่า State Executive มีอำนาจและขอบเขตของอำนาจภายในรัฐตามที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ อาทิ การใช้กฎหมายอิสลาม การเกษตรป่าไม้ การปกครองท้องถิ่น และการประมงน้ำจืดภายในเขตของรัฐ ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อสภาพและ

บทบาทของคนเชื้อสายไทยในมาเลเซีย ด้วยเหตุนี้คนไทยในรัฐต่างๆ ของมาเลเซียจึงอาจได้รับสิทธิ สถานะ บทบาท รวมถึงความสามารถในการดำเนินกิจกรรมด้านต่างๆ แตกต่างกันไปบ้างตามแต่นโยบายของแต่ละรัฐ

หากพิจารณาเฉพาะในบริบทของรัฐเกดะห์ พบว่า สถานะ บทบาท และสิทธิ เสรีภาพของชนเชื้อสายไทยในรัฐเกดะห์ได้รับการสนับสนุนและยอมรับจากรัฐบาลของรัฐเกดะห์ อยู่ไม่น้อย สาเหตุสำคัญเนื่องมาจากการที่รัฐบาลรัฐเกดะห์ยอมรับว่าชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย แม้จะเป็นชนส่วนน้อยที่มีสัดส่วนประชากรเพียงร้อยละ ๑ แต่ก็มีคุณค่างานในฐานะที่เป็น กลุ่มที่สืบเชื้อสายจากบรรพบุรุษผู้ลงหลักปักฐานในดินแดนนี้มาเนิ่นนานหลายร้อยปี จนนับ เป็นชาวพื้นเมืองดั้งเดิมของดินแดนนี้ เช่นเดียวกับที่ชนเชื้อสายไทยมักกล่าวด้วยความภูมิใจ อยู่เสมอว่าพวกเขาเป็นเจ้าของดิน เจ้าของถิ่น เป็นผู้อยู่มาก่อน "...ถ้านับเฉพาะที่เราอยู่ เรากับแขก (ชาวมลายู) ใครกันแน่ที่อยู่มาก่อน..."^{๒๔} ดังนั้นภายใต้อำนาจของรัฐบาลท้องถิ่น สิทธิของคนไทยในบางด้านจึงได้รับการคุ้มครอง แม้จะเป็นรองชาติพันธุ์มลายูแต่ก็เหนือกว่า ชาวจีนและอินเดีย เช่น สิทธิในการ "เอาดิน" หรือการจับจองที่ดินที่พบว่ารัฐบาลเกดะห์ได้ ให้สิทธิแก่ชาวไทยในการ "เอาดิน" แม้แต่ในที่ดินที่เป็น Malay Reserve ซึ่งรัฐสงวนไว้ให้ แก่ชนชาวมาเลย์โดยเฉพาะ แต่คนไทยในรัฐเกดะห์(ที่เป็นเกษตรกร)สามารถจับจองที่ดิน ดังกล่าวได้หรือในกรณีโครงการสวัสดิการที่รัฐจัดให้กับประชาชนก็พบว่าชุมชนชาวไทยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเป็นอย่างดี อาทิ เช่นการจัดทำโครงการสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย อันได้แก่ โครงการ "Rumah Meya Rakyat" สร้างที่อยู่อาศัยให้กับผู้มีรายได้น้อยและ โครงการ "Rumah Rakyat Termikin" ที่จัดให้กับคนยากจน/ลูกยาก ซึ่งโดยปกติในปีหนึ่งๆ จะจัดให้หมู่บ้านละ ๔ หลัง แต่พบว่าในชุมชนหมู่บ้านของคนไทยได้รับการสนับสนุน เป็นหมู่บ้านต้นๆ หรือในกรณีของบ้านปลายะโมะ หมู่บ้านคนไทยที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งใน รัฐเกดะห์ที่ได้รับสวัสดิการด้านที่พักแล้วถึง ๖ หลัง "...เราได้เยอะ เจอคนอินเดียเขายังมาถามเราว่าทำยังไง ของเขายังไม่ได้..."^{๒๕}

^{๒๔} บุญฤทธิ์ แสงรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ นายพรชัย นาคสีทอง และคณะ เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ ณ ตลาดบาสิง อ.เกาเบอสิง รัฐเกดะห์

^{๒๕} สหะวา กลุ่ม ณ วัดพุทธธรรมภาม, บ้านป่าดงเลง อำเภอปงดัง วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ ระหว่างเวลา ๒๑.๐๐ - ๒๓.๐๐ น.

๔.๓ กิจกรรมและบทบาททางการเมืองของคนไทยในรัฐเคดะห์

จากการศึกษาพบว่าคนไทยในรัฐเคดะห์ไม่ให้ความใส่ใจต่อการแสดงบทบาทหรือสนใจกิจกรรมทางการเมืองมากนัก หากถามถึงบทบาททางการเมืองของคนไทยในเคดะห์ก็จะได้รับคำตอบที่คล้ายคลึงกันว่า "...เรื่องการเมืองเราไม่ยุ่ง...เราอยู่พรณนี้ เราไม่เล่นการเมือง เราอยู่ได้ เรามีดิน มีที่ทำกินก็พอแล้ว..."^{๖๖} สาเหตุสำคัญที่ทำให้คนไทยไม่ค่อยให้ความสนใจหรือเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อแสดงบทบาทในทางการเมืองในมาเลเซีย มาจากการที่คนไทยมีจำนวนน้อย แม้ในรัฐเคดะห์ซึ่งเป็นรัฐที่มีชาวไทยอยู่มากที่สุด ก็ยังนับเป็นชนกลุ่มน้อยของสังคมอยู่ดีจึงทำให้ขาดอำนาจในการต่อรอง ดังที่ Arun A/L Boontiang ให้ความเห็นต่อเรื่องนี้ว่า

"..ทางการเมืองมาเลเซียได้ให้การยอมรับว่าชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยเป็นชาวมาเลเซียโดยถูกต้องตามกฎหมาย มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สัมครสมชากสภาผู้แทนราษฎรได้เหมือนชาวมาเลเซียโดยทั่วไป แต่เนื่องจากการเมืองในมาเลเซียแต่ละกลุ่มชนจะมีพรรคการเมืองเป็นของตนเองแต่กลุ่มคนไทยไม่มีพรรคการเมือง อาจเป็นเพราะมีฐานเสียงน้อยหรือมีความสามารถไม่ถึงจึงไม่มีอำนาจต่อรอง ไม่มีความแข็งแกร่งทางการเมือง..."^{๖๗}

ในปัจจุบันดูเหมือนว่าคนไทยจะได้รับโอกาสจากรัฐให้เข้าไปมีส่วนร่วมแสดงบทบาททางการเมืองมากขึ้น เช่น การแต่งตั้งตัวแทนคนไทยให้ดำรงตำแหน่งวุฒิสมาชิกดังในกรณีของคุณเจริญ อินทราชิต^{๖๘} ประธานสมาคมไทย - มาเลเซีย ซึ่งนับเป็นชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยคนแรกที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นวุฒิสมาชิก ต่อมาคุณ ชิว ชุน (Yh. Semator Siw Chun a/p Eam)^{๖๙} ซึ่งดำรงตำแหน่งประธานสมาคมไทย - มาเลเซียถัดจาก คุณเจริญ อินทราชิตก็ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นวุฒิสมาชิกในสมัยต่อมา ส่วนในระดับของประชาชนทั่วไป

^{๖๖} เทียง ศรีสุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ นายพชัย นาคสีทอง และคณะ เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๐ ณ วัดปลายโกลน ตำบลปลัดเจ๊กร์บา อำเภอนี้ดัง รัฐเคดะห์ (ไทยรัฐ).

^{๖๗} Arun A/L Boontiang. (1990) *Kesedaran den Tindakan Politik di Kalangan Masyarakat Minoriti Siam : Satu Kajian Kes di Daerah Pendang, Kedah Darulaman.*

^{๖๘} คุณเจริญ อินทราชิต เป็นบุตรของคุณญาณ อินทราชิต คนไทยในรัฐไทยบุรีที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็น J.P. (Jaksa Pendamai) หรือ สมาชิกสภาท้องถิ่นของรัฐไทยบุรี

^{๖๙} แม้ว่าคุณ ชิว ชุน (Yh. Semator Siw Chun a/p Eam) จะชื่อเป็นคนจีน แต่มีเชื้อสายไทยและได้รับการแต่งตั้งเป็นวุฒิสมาชิกจากการดำรงตำแหน่งประธานสมาคมไทย - มาเลเซีย เพราะฉะนั้นคนไทยในรัฐเคดะห์จึงถือคุณ ชิว ชุน เป็นคนไทยคนหนึ่ง

การมีส่วนร่วมหรือแสดงบทบาททางการเมืองยังอยู่เพียงในระดับของการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง โดยเฉพาะพรรคอัมโน (UMNO) ซึ่งเป็นพรรคที่คนไทยส่วนใหญ่ให้ความนิยมเนื่องจากที่ผ่านมาเป็นพรรคที่ครองอำนาจอย่างต่อเนื่องยาวนาน โดยเฉพาะในรัฐบาลระดับรัฐ การสมัครเป็นสมาชิกพรรคของชาวไทยจึงมักมาจากความมุ่งหวังในสิทธิพิเศษที่จะได้รับมากกว่าความตื่นตัวทางการเมืองอย่างแท้จริง ดังที่คนไทยซึ่งเป็นสมาชิกของพรรคอัมโนกล่าวว่า "...ถ้ามีการยื่นเรื่องขอความช่วยเหลืออะไรก็ตามในหมู่บ้าน ชื่อเรามักจะอยู่ต้นๆ มักจะได้ก่อนเพราะเป็นสมาชิกพรรค..."^{๓๐} อย่างไรก็ตามในส่วนของพรรคเองก็ต้องการการสนับสนุนหรือฐานเสียงจากกลุ่มคนไทยเช่นกัน เมื่อมีการเลือกตั้งตัวแทนพรรคก็จะเข้ามาพบปะชุมชนคนไทยถึงในพื้นที่ ดังกรณีการเลือกตั้งเมื่อกันยายน พ.ศ. ๒๕๐๒ ผู้สมัครจากพรรคพันธมิตรได้มาพบปะกับพระภิกษุเพื่อให้อำนวยความสะดวกให้คนไทยช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกให้กับผู้สมัครของพรรค^{๓๑} หรือเมื่อครั้งเลือกตั้งใน พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่ผ่านมา นาย Najib Razak นายกรัฐมนตรีมาเลเซียคนปัจจุบัน ได้มาหาเสียงกับชุมชนชาวไทยในอำเภอเบตง รัฐเกดะห์ และมีการเผยแพร่ข่าวดังกล่าวในหนังสือพิมพ์ New Straits Time ฉบับวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ด้วย^{๓๒} นอกจากนี้ การที่คนไทยในรัฐเกดะห์เป็นฐานเสียงที่เหนียวแน่นของพรรคอัมโน ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมของคนไทยโดยเฉพาะในทางสังคมวัฒนธรรมของไทยได้รับการสนับสนุนจากพรรคและรัฐเกดะห์เป็นอย่างดี จนมีการเปรียบเทียบว่าในรัฐมลายูตอนเหนืออื่นๆ ซึ่งพรรคที่ครองอำนาจในการบริหารงานรัฐบาลระดับรัฐไม่ใช่พรรคอัมโน กิจกรรมและบทบาทของคนไทยในรัฐเหล่านั้นไม่ได้รับการผ่อนผันหรืออำนวยความสะดวกแบบเดียวกับที่คนไทยในรัฐเกดะห์ได้รับ^{๓๓}

^{๓๐} บุญเพียง ลอจรี. (นายบ้านปลายะไร) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ นายพรชัย นาคสีทอง และคณะ เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ ณ บ้านปลายะไร ตำบลปาดังเกอริบา อำเภอเบตง รัฐเกดะห์ (ไทรบุรี)

^{๓๑} เอกสารกระทรวงมหาดไทย(๑) มท ๓ สำนักงานปลัดกระทรวง.๑ กองการชาวและการต่างประเทศ.๔ แผนกสัญญาระหว่างประเทศ.๒๐ ชาวไทยในต่างประเทศ. กล้อง ๑ ลำดับที่ ๓๙. (๒๕๐๒). เรื่อง **ตนถูกกลืนกลายถึงคนไทยพุทธในรัฐเกดะห์.** (สำเนา) หน้า ๔.

^{๓๒} **New Straits Time.** (February 29, 2008). "No common goals, so how can they rule, aske Najib". P. 4.

^{๓๓} นิพนธ์ ธิพย์ศรีนิมิต. (๒๕๕๐). **เล่มเดิม.** หน้า ๙๐.

๔.๔ กิจกรรมและบทบาททางเศรษฐกิจของคนไทยในรัฐเกดะห์

สำหรับสถานะและบทบาททางด้านเศรษฐกิจ จากการศึกษาพบว่ากลุ่มคนไทยในรัฐเกดะห์ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ ๘๐ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะการทำนา ซึ่งคนไทยเป็นที่รู้จักว่ามีความซื่อสัตย์และมีใจรักในการทำนามากกว่ากลุ่มชาติพันธุ์อื่น กล่าวคือ ชาวมาเลย์นิยมประกอบอาชีพรับราชการ พนักงานบริษัทห้างร้าน หากเป็นเกษตรกรก็นิยมทำสวนยาง ปลูกยาสูบ ทงกัมที่ทนาก็มักให้คนไทยเช่าพื้นที่ทำนา หรือรับจ้างทำนา ชาวจีนนิยมเปิดกิจการร้านค้า ส่วนชาวอินเดียนิยมเป็นพนักงานบริษัทในห้างร้านต่างๆ มากกว่า การที่คนมาเลย์และกลุ่มชาติพันธุ์อื่นไม่นิยมประกอบอาชีพทำนา ส่งผลให้ผลผลิตข้าวไม่เพียงพอแก่ความต้องการ รัฐบาลจึงให้การสนับสนุนแก่ชาวนาเป็นพิเศษ โดยเฉพาะรัฐเกดะห์เป็นเขตที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสมแก่การทำเกษตรกรรมทำนา ดังนั้นเพื่อกระตุ้นให้มีการทำนาและเพิ่มผลผลิตข้าวมากขึ้น ชาวมาเลย์เชื้อสายไทยในฐานะที่เป็นชาวนาจึงได้รับการสนับสนุนการทำนา ตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการผลิตไปจนกระทั่งการขายได้ผลกำไร เช่น การสนับสนุนค่าไถ ค่าปุ๋ย ค่ายาปราบศัตรูพืช รวมทั้งหากผลผลิตข้าวได้เพิ่มขึ้นจากครั้งก่อน ก็จะได้รับโบนัสจากรัฐเป็นพิเศษด้วย^๑ นอกจากนี้ทำนา เกษตรกรเชื้อสายไทยก็นิยมทำสวนยางพารา เนื่องจากยางพาราสามารถปลูกได้ทั้งในพื้นที่สูงหรือที่ราบเชิงเขา ที่สำคัญคือมีราคาดีและสามารถขายผลผลิตได้เกือบทุกวัน คนไทยจำนวนไม่น้อยที่ขาดแคลนที่ดินทำกิน ก็หันไปประกอบอาชีพรับจ้างกรีดยาง รวมทั้งมีการทำสวนผลไม้ เช่นทุเรียน มังคุด ลำไย

อย่างไรก็ตาม เมื่ออาชีพเกษตรกรจะเป็นอาชีพหลักของชาวไทย แต่ในปัจจุบันชาวไทยเริ่มหันไปประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรมากขึ้น เช่นเป็นผู้ประกอบการ เปิดกิจการร้านค้าต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่มักเกี่ยวข้องกับงานด้านบริการ อาทิ ร้านอาหาร ร้านขายของชำ ร้านซ่อมมอเตอร์ไซด์ รถยนต์ และที่เริ่มมีชื่อเสียงมากคือ กิจการร้านเสริมสวย โดยเฉพาะในพื้นที่บ้านปลายะไร เขตอำเภอเป็นดัง ที่ปรากฏว่าร้านเสริมสวยของคนไทยได้รับความนิยมอย่างยิ่ง ไม่เพียงแต่ชาวไทยเท่านั้นที่มาใช้บริการ แต่ยังรวมถึงชาวจีน อินเดีย และมลายู ทั้งจากในเขตหมู่บ้านและนอกเขต ทั้งนี้ ส่วนสำคัญที่ทำให้ร้านเสริมสวยของคนไทยเป็นที่นิยม

^๑ บุญฤทธิ์ เสรัสรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ นายพรชัย นาคสีทอง และคณะ เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ ณ บ้านปลายะไร เขตอำเภอเป็นดัง อำเภอเป็นดัง รัฐเกดะห์ (ไทรบุรี)

มาจากความสามารถของช่าง อัครยาศัยส่วนตัวที่รักในงานบริการ และที่สำคัญคือค่าแรงที่มีราคาถูก ดังที่คนไทยในพื้นที่เล่าว่า...“ร้านเสริมสวยช่างตัดผมจะต้องจบมาจากเมืองไทยถึงจะได้รับความนิยม เช่น จบจากกรุงเทพ จากนิวยอร์กนิตน์ หรืออย่างน้อยก็ต้องจบจากหาดใหญ่ คนบ้านอื่นก็มาตัดที่นี่ ทั้งไทย ทั้งแขกเพราะราคาถูก เช่น สระโคร์ ราคาประมาณ ๕ - ๑๐ เหรียญ ของผู้ชายเริ่ม ตั้งแต่ ๓ เหรียญ...”^{๑๖}

สำหรับกลุ่มคนหนุ่มสาวรุ่นใหม่ส่วนใหญ่มุ่งไปหางานทำในเขตเมือง อาทิ พนักงานบริษัทห้างร้าน เป็นแรงงานในโรงงานหรือสถานประกอบการต่างๆ เนื่องจากปัจจัยหลายประการทั้งในเรื่องรายได้ที่ไม่แน่นอนของอาชีพเกษตรกรรม ปัญหาการขาดแคลนที่ดินทำกิน ระบบการศึกษาที่เปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ได้รับการศึกษามากขึ้น ตลอดจนสภาพสังคมค่านิยม และวิถีการดำเนินชีวิตของคนรุ่นใหม่ที่ต้องการความทันสมัย และด้วยเหตุที่ชุมชนที่เป็นถิ่นที่อยู่ของชาวมลายูเชื้อสายไทยไม่ใช่ที่ตั้งของบริษัทห้างร้าน โรงงานต่างๆ คนรุ่นใหม่จึงมักอพยพโยกย้ายไปหางานทำในเมือง เช่น อลอร์สตาร์ ปีนัง กัวลาลัมเปอร์ สิงคโปร์ และกระทั่งไปถึงประเทศแถบตะวันออกกลาง ก็พบว่ามีชาวมลายูเชื้อสายไทยจำนวนไม่น้อยที่ไปขายแรงงานที่นั่น

สำหรับอาชีพรับราชการ เมื่อเปรียบเทียบกับส่วนกับอาชีพอื่นๆ มีชาวมลายูเชื้อสายไทยรับราชการไม่มากนัก เนื่องจากเชื่อว่าตำแหน่งสูงๆ ในระบบราชการนั้นสงวนไว้ให้กับชาวมลายู หากคนไทยเข้ารับราชการโอกาสก้าวหน้าก็จะน้อย ดังที่ประธานสมาคมไทย-เกดะห์ให้ความเห็นว่า...“โดยหลักไม่กีดกัน แต่เอาเขาจริงก็เข้าลำบาก...คนไทยที่ทำราชการก็พอมีแต่เป็นผู้น้องเขา ขึ้นยศสูงๆ มันไม่ค่อยมีคนไทย แต่เดี๋ยวนี้ก็มีบ้างเหมือนกัน มีคนไทยเป็นผู้พิพากษา ชื่อนิรันดร์ เป็นคนไทยที่อยู่ในบาลิง...”^{๑๗}

^{๑๖} สานิต พงศ์เพชร ให้สัมภาษณ์ นางสาวอนันท์ พุฒิโชติ และคณะ เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ ณ หอสมุดชุมชน บลจ.ระโนด ตำบลดงเกตุมา อำเภอกะปง จังหวัด (ไทรบุรี).

^{๑๗} มานิต ศรีประติพัทธ์ ให้สัมภาษณ์ นายนพชัย นาคสีทอง และคณะ เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ ณ วัดป่าดงแปลง ตำบลถาหรูปัตติ อำเภอกะปง จังหวัด (ไทรบุรี).

จากการพูดคุยสอบถามกับคนไทยในพื้นที่ต่างๆ ของรัฐเกดะห์ มักได้คำตอบที่คล้ายคลึงกันว่าพวกเขามีชีวิตพอเพียงแก่อัตภาพ "...คนไทยเราพออยู่ได้ แต่จะให้รวยเหมือนคนจีนไม่ได้..."^{๓๓}

๔.๕ กิจกรรมและบทบาททางสังคม วัฒนธรรมของไทยของคนไทยในรัฐเกดะห์

แม้ชาวไทยในเกดะห์จะเป็นชนกลุ่มน้อยที่ตั้งหลักปักฐานในพหุสังคมของดินแดนมลายาซึ่งวัฒนธรรมมลายูและวัฒนธรรมอิสลามเป็นวัฒนธรรมหลักมายาวนาน แต่ชาวไทยในรัฐเกดะห์ยังสามารถดำรงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ สืบสานอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้านต่างๆ ของตนไว้ได้อย่างเข้มแข็งทั้งด้านศาสนา ภาษา รวมถึงการยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีตามแนวทางที่สืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ

ในด้านศาสนา ชาวไทยในรัฐเกดะห์มีความยึดมั่นในพุทธศาสนาอย่างแนบแน่นในแต่ละชุมชนจะมีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจและเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชาวไทย ในชุมชนมีการจัดแบ่งเวรเพื่อจัดเตรียมอาหารสำหรับพระภิกษุสงฆ์ ขนบประเพณีต่างๆ ทางพระพุทธศาสนามีการยึดถือปฏิบัติกันอย่างเคร่งครัด อาทิ การเข้าร่วมในกิจกรรมทางศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษาและวันวิสาขบูชา หรือ การบวชเรียน ยังคงถือเป็นสิ่งสำคัญในชีวิตชายไทยในรัฐเกดะห์ ที่สำคัญเป็นที่น่าสังเกตว่าเยาวชนเชื้อสายไทยทั้งหญิงชายเป็นผู้มีความรู้ทางพุทธศาสนาหรือธรรมศึกษาเป็นอย่างดีเนื่องจากวัดไทยได้จัดให้มีการสอนธรรมควบคู่ไปกับการสอนภาษาไทย รวมถึงมีการส่งเสริมการวัดระดับความรู้ทางศาสนธรรม ซึ่งปรากฏว่าในแต่ละปีมีเยาวชนทั้งหญิงและชายสามารถสอบได้นักธรรมตรี นักธรรมโท หรือนักธรรมเอกเป็นจำนวนไม่น้อย^{๓๔} นับเป็นสภาพการณ์ที่แตกต่างจากเยาวชนในสังคมไทยยุคใหม่อย่างยิ่ง

การใช้ภาษาไทยเป็นอีกหนึ่งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่บ่งบอกความเป็นชนเชื้อสายไทยด้วยเหตุที่ชนเชื้อสายไทยตั้งถิ่นฐานอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน ดังนั้นการภาษาไทยจึงเป็นภาษาในการติดต่อสื่อสารปฏิสัมพันธ์ในทุกรอบครัวและชุมชนชาวไทย ด้วยเหตุนี้เยาวชนเชื้อสายไทยรุ่นใหม่ซึ่งแม้จะเข้าสู่ระบบการศึกษาในโรงเรียนที่ใช้ภาษามลายูเป็นภาษาบังคับ

^{๓๓} เทียง ศรีสุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ นายพรชัย นาคสีทอง และคณะ เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๑ ณ วัดปลายะโม ตำบลปางดะเกอ์เบา อำเภอกะปง รัฐเกดะห์ (ไทยวี).

^{๓๔} พระปลัดเซ่ง วัดนิโครธาราม ให้สัมภาษณ์ นายพรชัย นาคสีทอง และคณะ เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ ณ วัดนิโครธาราม ตำบลลาโละวันะเกะ อำเภอกะปง รัฐเกดะห์ (ไทยวี).

แต่ก็สามารถรักษาการใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดี เด็กชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยรุ่นใหม่ นอกจากจะสามารถพูดภาษาไทยกับผู้ใช้ซึ่งใช้พูดกันในครอบครัวแล้ว ยังสามารถพูดภาษาไทยกลางได้เหมือนดังเช่นเด็กไทยในปัจจุบัน ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะการเรียนการสอนภาษาไทยในวัด และจากการที่คนไทยส่วนใหญ่รับชมรายการโทรทัศน์ของไทยเป็นประจำ การสืบทอดการใช้ภาษาไทยจึงมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยในประเทศมาเลเซียและประเทศไทย โดยผ่านการรับรู้ข่าวสารและวัฒนธรรมบันเทิงที่ส่งผ่านจากโทรทัศน์ไทยด้วย ดังความเห็นของชาวไทยในเกาะที่ที่ว่า

“...ชอบดูทีวีไทย...เราฟังรู้เรื่อง มีหลายรายการให้เลือก มีสิ่งบันเทิง...ลูกๆ ชอบดูการ์ตูน... ชอบดูหนังพระยะนะ จักรๆ วงศ์... อันกับแฟนชอบดูรายการอาหาร...การแสดงพื้นบ้าน เต๋ยวันอะไรๆ ก็สะดวก อยากรู้เรื่องเมืองไทยเปิดทีวี หรือดูดีทีก็ได้...มีคนเอามาขายตามตลาดนัด หรือเวลามีงานเทศกาลทุกเดือน ที่บ้านมีซีดีไทยเต็มไปหมด เวลาถึงวันวัดก็เปิดเพลง ลูกทุ่งไทย ถ้างานใหญ่ก็มีลูกทุ่งจากฝั่งไทยมาแสดง...”^{๑๖๖}

ชาวไทยในรัฐเกดะห์ยังให้ความสำคัญในการสืบสานอนุรักษ์ขนบธรรมเนียม ประเพณีต่างๆ ของไทย อาทิ ประเพณีวันสงกรานต์ ประเพณีวันลอยกระทง ขนบประเพณีแบบไทยภาคใต้ เช่น งานบุญวันสารทเดือนสิบ พิธีรับส่งเทวดา รวมถึงการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การแสดงโนราห์ ในปัจจุบันชุมชนชาวไทยในรัฐเกดะห์ได้มีการรวมตัวในรูปสมาคมต่างๆ เช่น สมาคมไทย-มาเลเซีย, สมาคมไทย-เกดะห์, สมาคมวัฒนธรรมไทย- เกดะห์, กลุ่มเยาวชนไทย-เกดะห์, พุทธสมาคมไทย-เกดะห์, ศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาและภาษาไทย ฯลฯ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมแสดงบทบาททางสังคมและอนุรักษ์วัฒนธรรมต่างๆ ของชุมชนชาวไทยมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ทั้งนี้ นำสังเกตว่าความเข้มแข็งในการแสดงบทบาททางสังคมวัฒนธรรม โดยเฉพาะการสืบสานอนุรักษ์ขนบประเพณีจารีตแบบไทย โดยผ่านการดำเนินงานในรูปสมาคมหรือองค์กรต่างๆ ทำให้รัฐบาลรัฐเกดะห์หันมาให้ความสำคัญและให้ความสนใจในกิจกรรมต่างๆ ของคนไทยเพิ่มขึ้น ในปัจจุบันกิจกรรมของคนไทยมักได้รับการส่งเสริมหรืออำนวยความสะดวกจากภาครัฐ ยกตัวอย่างเช่น การสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลให้สร้างโรงเรียนสอนภาษาไทยในวัดปลายระไมเป็นจำนวนเงิน ๓ ล้าน และให้สอนภาษาไทย ธรรมศึกษา

^{๑๖๖} น้อย รัตนภักดิ์, ผู้สัมภาษณ์นางสาวณัฏฐา พุดโง๊ะ และคณะ เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๑ ณ วัดธรรมศิริวนาราม บ้านเกาะพร ตำบลเยอนเครี อำเภอ และ รัฐเกดะห์ (ไทรบุรี).

๒๐๐,๐๐๐ บาท^{๔๐} ให้กับชุมชนปลายระไมในการซื้อวัสดุอุปกรณ์สำหรับรำนโนราห์ รวมทั้งส่งเสริมให้การแสดงทางวัฒนธรรมของชนเชื้อสายไทยเข้าไปมีส่วนร่วมในงานแสดงทางวัฒนธรรมของรัฐมากขึ้น ซึ่งสะท้อนถึงการยอมรับว่าวัฒนธรรมของกลุ่มชนเชื้อสายไทยเป็นส่วนหนึ่งในวัฒนธรรมของรัฐเกดะห์

บทส่งท้าย

ชาวไทยในรัฐเกดะห์เป็นชนกลุ่มน้อยที่ตั้งรกรากถิ่นฐานในประเทศมาเลเซียมาอย่างยาวนานและปัจจุบันได้ถูกหล่อหลอมเป็นส่วนหนึ่งของสังคมมาเลเซียกลายเป็นชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย แม้ชนเชื้อสายไทยกลุ่มนี้จะได้รับสิทธิเป็นพลเมืองของประเทศอย่างถูกต้องตามกฎหมายแต่ภายใต้บริบทที่รัฐมุ่งส่งเสริมเอกลักษณ์แก่ชนเชื้อสายมาเลย์เหนือชนทุกกลุ่ม ส่งผลให้ชาวไทยซึ่งเป็นเพียงชนกลุ่มน้อยไม่ได้รับความเท่าเทียมในเรื่องสิทธิ โอกาส บทบาทในการพัฒนาตนเองในฐานะที่เป็นพลเมืองของประเทศเฉกเช่นที่ชาวมาเลย์ได้รับ อย่างไรก็ตามภายใต้บริบทที่รัฐเกดะห์ให้การยอมรับถึงการที่ชาวไทยเป็นชน “เจ้าของถิ่น” ทำให้สิทธิและเสรีภาพของคนไทยได้รับการส่งเสริมคุ้มครองจากรัฐในระดับหนึ่ง ดังนั้น แม้ชาวไทยในรัฐเกดะห์จะไม่ใช้กลุ่มที่มีบทบาทนำในทางการเมืองและเศรษฐกิจ แต่ในด้านสังคมวัฒนธรรมชนเชื้อสายไทยสามารถสืบสานอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้านต่างๆ ของตนไว้ได้อย่างเข้มแข็งการดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทยได้กลายเป็นหมุดหมายที่บ่งบอกความเป็นชนเชื้อสายไทยในมาเลเซียที่แตกต่างจากชาติพันธุ์อื่นๆ ในพหุสังคมของประเทศมาเลเซีย

^{๔๐} เทียง ศรีสุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ นายพรชัย นาคสีทอง และคณะ เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๑ ณ วัดบั้งเปลง ตำบลกาเร๊ะปุเต๊ะ อำเภอนิเริง รัฐเกดะห์ (ไทยบุรี).

บรรณานุกรม

Arun A/L Boontiang. (1990). **Kesedaran den Tindakan Politik di Kalangan Masyarakat Minoriti Siam : Satu Kajian Kes di Daerah Pendang, Kedah Darulaman.**

[http:// en.wikipedia.org/wiki/Kedah](http://en.wikipedia.org/wiki/Kedah) สืบค้นเมื่อ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๒

Keiko Kuroda. (2002). **The Siamese in Kedah under nation-state making.** Kagoshima University.

New Straits Time. (February 29, 2008). "No common goals, so how can they rule, aske Najib".

กนกวลี ชูชัยยะ. (๒๕๓๗). "กบฏไทรบุรี (พ.ศ. ๒๓๗๓ - ๒๓๗๕, ๒๓๘๑)." ใน **สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทยอักษร ก ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.** (กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน).

นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต. (๒๕๕๐). **เรื่อง ตัวตนทางวัฒนธรรมของคนไทยในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย.** วิทยานิพนธ์ (ปร.ด. สาขาวิชาโทศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บาร์บารา วัตสัน อันดายา และลีโอนาร์ด วาย. อันดายา. (๒๕๔๙). **ประวัติศาสตร์มาเลเซีย.** แปลโดย พรฤทธิ์ จิตรพลรักษ์. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

ปริเชต สุขปรากร. (๒๕๔๔, เม.ย. - มิ.ย.). "เส้นทางข้ามคาบสมุทไทรบุรี - ปัตตานี ตั้งแต่สมัยแรกเริ่มประวัติศาสตร์ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ ๑๙," ใน **เมืองโบราณ.** ๒๗(๒) : ๖๒ - ๗๐.

พรชัย นาคสีทอง. (๒๕๔๘). **การศึกษาจดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติในฐานะที่เป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์.** วิทยานิพนธ์ (ศศ.ม.ประวัติศาสตร์). มศว ประสานมิตร.

สกรรจ์ จันทรัตน์. (๒๕๒๑). **ปัญหาการปกครองมณฑลไทรบุรีในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ.๒๔๔๐ - ๔๕๒).** วิทยานิพนธ์ (ศศ.ม. ประวัติศาสตร์). มศว ประสานมิตร.

สุทธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. (๒๕๔๒). "เมืองสิบสองนักษัตร." ใน สารานุกรมวัฒนธรรมไทย
ภาคใต้ เล่ม ๑๓. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์.
หน้า ๖๑๕๕ - ๖๑๕๙.

เอกสารกระทรวงการต่างประเทศ(๒) กต. ๗ กรมการเมืองตะวันออก.๑ กองการเมือง.๗
สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางชายแดนไทย-มาเลเซีย. กล่อง ๓ ลำดับที่
๒๕ เรื่อง คนไทยในไทรบุรี.

เอกสารกระทรวงการต่างประเทศ(๒) กต. ๗ กรมการเมืองตะวันออก ๑ กองการเมือง ๗
สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางชายแดนไทย-มาเลเซีย. กล่อง ๖ ลำดับที่ ๕๖
เรื่องหนังสือพิมพ์ในสิงคโปร์ลงข่าวเกี่ยวกับคนไทยในรัฐเกดะห์.

เอกสารกระทรวงมหาดไทย(๑) มท. ๓ สำนักงานปลัดกระทรวง.๑ กองการข่าวและการต่างประเทศ.๔
แผนกสัญญาระหว่างประเทศ.๒๐ ชาวไทยในต่างประเทศ. กล่อง ๑
ลำดับที่ ๓๙. (๒๕๐๒). เรื่อง ตนกักขมกลาวถึงคนไทยพุทธในรัฐเกดะห์. (สำเนา).

เอกสารกระทรวงมหาดไทย(๑) มท. ๓ สำนักงานปลัดกระทรวง.๑ กองการข่าวและการต่างประเทศ.๔
แผนกสัญญาระหว่างประเทศ.๒๑ มลายู. กล่อง ๑ ลำดับที่ ๘ เรื่อง
การออกบัตรประจำตัวสำหรับผู้ที่อยู่ในสหพันธมลายา.

เอน. เจ. ไรอัน. (๒๕๒๖). การสร้างชาติมาเลเซียและสิงคโปร์. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการ
ตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

มุลานุกรม

ทองหวาน พงศ์เพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ นายพรชัย นาคสีทอง และคณะ
เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ณ ชุมชนบ้านปลายระไม ตำบลปาดังเกอโรบา
อำเภอเป็นดั่ง รัฐเกดะห์ (ไทรบุรี).

เที่ยง ศรีสุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ นายพรชัย นาคสีทอง และคณะ
เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๑ ณ วัดปลายระไม ตำบลปาดังเกอโรบา อำเภอเป็นดั่ง
รัฐเกดะห์ (ไทรบุรี).

เที่ยง ศรีสุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ นายพรชัย นาคสีทอง และคณะ
เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ ณ วัดป่าดงแปลง ตำบลกาเยรัมย์บุรีรัมย์ อำเภอดง
รัฐเกดะห์ (ไทรบุรี).

เที่ยง ศรีสุวรรณ. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ นายพรชัย นาคสีทอง และคณะ
เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ ณ หอสมุดชุมชนปลายระไม ตำบลป่าดงเกอ์เบา
อำเภอดงรัฐเกดะห์ (ไทรบุรี).

น้อย รัตนนิ. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์นางสาวนรินทร์ พุฒิชิต และคณะ
เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๑ ณ วัดธรรมศิริวนาราม บ้านกอหระ ตำบลเยอเนอริ
อำเภอยะรัฐเกดะห์ (ไทรบุรี).

บุญเพียง ลอศรี. (นายบ้านปลายระไม) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ นายพรชัย นาคสีทอง และคณะ
เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ ณ บ้านปลายระไม ตำบลป่าดงเกอ์เบา อำเภอดง
รัฐเกดะห์ (ไทรบุรี)

บุญฤทธิ์ แสงรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ นายพรชัย นาคสีทอง และคณะ
เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ ณ ตลาดบาบิง อำเภอบาบิง รัฐเกดะห์
พระปลัดเซ่ง วัดนิโครธาราม. ให้สัมภาษณ์ นายพรชัย นาคสีทอง และคณะ
เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ ณ วัดนิโครธาราม ตำบลตาโล๊ะวันยะห์ อำเภอดง
โกตาฮตาร์ รัฐเกดะห์ (ไทรบุรี).

มานิต ศรีประดิษฐ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ นายพรชัย นาคสีทอง และคณะ
เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ ณ วัดป่าดงแปลง ตำบลกาเยรัมย์บุรีรัมย์ อำเภอดง
รัฐเกดะห์ (ไทรบุรี).

สนทนากลุ่ม ณ วัดเทพสุวรรณาราม บ้านป่าดงแปลง อำเภอดงรัฐเกดะห์ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๑
ระหว่างเวลา ๑๑.๐๐ - ๑๓.๐๐ น.

सानิต พงศ์เพชร ให้สัมภาษณ์ นางสาวนรินทร์ พุฒิชิต และคณะ
เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ ณ หอสมุดชุมชนปลายระไม ตำบลป่าดงเกอ์เบา
อำเภอดงรัฐเกดะห์ (ไทรบุรี).